

*Абдулла Маъдиев журналист,
"Оққўрғон овози" газетаси муҳаррири.
1840-1912 йилларда яшаб ижод этган ўзбек
мумтоз шеърятининг буюк
намоёндаларидан, руҳоният юлдузларидан
бири Юсуф Сарёмийнинг чевараси.*

*Унинг "Умрим зарварақлари",
"Зудматдан зиё", "Етти ота", "Бобом -
фахрим менинг" каби тўпламлари чоп
этилган.*

ISBN 978-99-43-381-39-1

9 789943 381391

Абдулла МАЎДИЕВ

ВАТАН ШИРИН

шеърлар, достон, поэма

КБК: 80.2 (30`zb)4

А 30

Абдулла Маъдиев. Ватан ширин. шеърлар, дoston,
поэма.—Т.: «Наврӯз» нашриёти. 2015. 160 б.

Мухаррир: Ашурали БОЙМУРОД,
Ўзбекистон Ёзувчилар уюшмаси аъзоси, шоир,
«Шуҳрат» медали соҳиби.

Абдулла МАДИЕВ

БАТАН ШИРИН

***(Сараланган
шеърлар)***

Тошкент — 2015 йил

*Мустақиллигимизнинг
24 йиллигига бағишланади*

ВАТАННИ КУЙЛАШ БАХТИ

Абдулла Мадиев журналист, “Оққўрғон овози” газетаси муҳаррири. 1840-1912 йилларда яшаб ижод этган ўзбек мумтоз шеърятининг буюк намояндаларидан, руҳоният юлдуз-ларидан бири Юсуф Сарёмийнинг чевараси.

Унинг “Умрим зарварақлари”, “Зулматдан зиё”, “Етти ота”, “Бобом - фахрим менинг” каби тўпламлари чоп этилган.

Қўлингиздаги китобдаги шеърларда эса оддий бир қишлоқ зиёлисининг ҳаётга бўлган шукроналик ҳисси уфуриб турибди. Ватанга муҳаббат, ёрга вафодорлик, дўстга оқибат, ота-онага содиқлик куйланади бу шеърларда. Ўқинг, озгина бўлса ҳам роҳатлансангиз, биз ниятимизга етган бўламиз.

*Кўзларимда нур бор экан,
Тилагимда дур бор экан,
Юрагимда қўр бор экан,
Ёзиб қолайин.
Олтимшигача олганларим,
Юрагимга солганларим,
Бироз ортиб қолганларим,
Тўкиб солайин.*

Абдулла Маъдиев ўзи ҳам ватани билан фахрланади. Шундай жаннатмакон юртда яшаётганига шукур қилади ва бошқаларни ҳам шунга ундайди.

Абдулла Маъдиев учун Ватандан ширин нарса йўқ. У ўзининг “Ватан ширин” шеърисида:

*Дунёда нима ширин?
Сўраб кўргин Ватанидан
Ажраб қолган Донодан-*

Ватан ширин деб ёзади.

Абдулла Маъдиев ўзининг “Юз йил” шеърида чеварасига:

*Отанг, онанг, Ватанинг
Сизинган Каъбанг бўлсин.
Боболар йўлидан юр,
Аллоҳга тавбанг бўлсин, дейди.*

Абдулла ака салкам ўттиз йилдан буён “Оққўрғон овози” газетасига муҳаррирлик қилиб келяпти. Тажрибали журналист, шоир сифатида доим эл назарида. Шогирдлари у кишидаги самимийликни, камтарин ва камсуқумликни беҳад қадрлашади. Зотан, шоирнинг шеърларини ўқисангиз, ўзи каби сатрлари ҳам безубор, халқона ва юракка яқин эканлигига амин бўласиз.

Абдулла Маъдиев шу тўпلامга киритган “Етти ота” достонида бобоси, 19- аср иккинчи ярми ва 20- аср бошларида яшаб ижод этган (1840-1912й.) ўзбек мумтоз абиётининг йирик номояндаларидан бири Юсуф Сарёмий ҳаёти ва ижоди ҳақида баён этади ва бугунги авлодга ҳар бир ўғил бола етти отасини, шажарасини билиши кераклигини таъкидлайди. Ўзи эса бу дoston билан амалда кўрсатади.

“Ўсканнинг бахти” поэмасида эса бугунги фермерлар ҳаёти, ютуқ ва камчиликлари куйланади.

Абдулла Маъдиевнинг ота-она, фарзанд, дўстлик, севги-садоқат, халқона йўналишида ёзилган ёр-ёрлари ҳақида кўплаб илиқ фикрларни айтиш мумкин. Китобни ўқиангиз, бунга ўзингиз гувоҳ бўласиз.

Бир сўз билан айтганда, оддий бир қишлоқ зиёлисининг, отахоннинг юртдошларига шукроналик тилаклари жам бўлган.

*Ашурали Боймурод,
Ўзбекистон Ёзувчилар уюшмаси аъзоси, шоир,
“Шуҳрат” медали соҳиби.*

ШУКУР ҚИЛ
(Туркум)

Бу дунёда саломат,
Юрганингга шукур қил.
«Бисмиллоҳ» деб ўрнингдан,
Турганингга шукур қил.

Қари бўлсанг биласан,
Сен ҳам шуни қиласан.
Бир Худодан тиласанг,
Юрганингга шукур қил.

Омонатдир жонимиз,
Ўтган ҳар бир онимиз,
Оғиздаги нонимиз,
Ютганингга шукур қил.

Бошингда бошпананг бор,
Жондан суйган онанг бор.
Яна қандай ноланг бор,
Қолганига шукур қил.

Гуриллатиб тўй қилдинг,
Қўра-қўра қўй қилдинг,

Яна қандай ўй қилдинг,
Қолганига шукур қил.

Бу дунёда саломат,
Юрганингга шукур қил.
Тонг саҳарда ўрнингдан
Турганингга шукур қил.

* * *

Ер юзининг
 учдан икки қисми сув бўлса,
 Чўл қайдан келди ?

Фикр қил.
Чўлнинг қоқ ўртасида,
 Кўл қайдан келди ?

Зикр қил.
Боши йўқ, оёғи йўқ,
 Йўл қайдан келди ?

Фикр қил.
Шундай сир-синоатлар орасида,
 Омон яшаяпсан.

Шукур қил.
Ер юзида жаннат бўлса
 Жаннат сенинг Ватанинг,
Шу Ватанга содиқман деб,
 Томирда оқса қонинг,

Фахр қил.
Жаннатда яшаяпсан
 Эй Абдулла, каминг йўқ,
Элинг-юртинг осойишта
 Набирангдан кўнглинг тўқ.
Шукур қил.

* * *

Еганим олдимда емаганим ҳам,
Бугун шодлигимдан кўзларимда нам.
Тилимга бир калом келади шу дам,
Оллоҳга шукурким, Оллоҳга шукур.

Элликка кирибман кўзларимда ёш,
Кичкина бўлса ҳам жамоага бош.
Оғирга-енгилга бера олдим дош,
Оллоҳга шукурким, Оллоҳга шукур.

Вафоли ёр бўлди, нолимадим ҳеч,
Оиламдан кўнглим тўқ эди эрта-кеч.
Шундай бахт оиламни тарк этмасин ҳеч,
Оллоҳга шукурким, Оллоҳга шукур.

Тўрт фарзанд, тўрт томон кўнглим шод айлар,
Келишимни кутиб неварам йўл пойлар.
Дастурхонда доим тайёр, кўк чойлар,
Оллоҳга шукурким, Оллоҳга шукур.

Юртим тинч, оилам тинч ҳамма нарса мўл,
Уни топиш учун керак ҳалол қўл.
Шунга олиб келди Мустақиллик йўл,
Оллоҳга шукурким, Оллоҳга шукур.

* * *

Бировнинг дунёсин ҳисоблаш осон,
Унинг топганлари «туя» кўринар.
Тоғни талқон қилиб ютганинг билан,
Сенинг топганларинг «бия» кўринар.

Туя ҳам, бия ҳам Яратган зоти,
Барака қайсида, ким ҳам билади.
Ҳар иккисидан оппоқ сут олиб,
Кимдир қимиз, кимдир қимрон қилади.

Шунинг –чун, шукур қил топганинг билан,
Ҳар ким насибасин ўзи теради.
Биянг бир кун сутдан қолар,
туянг ҳам бир кун,
Балким,
Ўша кундан бошлаб
қаймоқ беради.

ҚАНОАТ

Ҳаёт –
 Менга бериб кўрди
 Барча неъматларини :
 Сочмадим.

Ҳаёт –
 Менга бериб кўрди
 Барча азобларини :
 Қочмадим.

Ҳаёт –
 Менга бериб кўрди
 Сир-синоатларин :
 Очмадим.

Ҳаёт –
 Менга бериб кўрди
 Шону-шавкатларини :
 Тошмадим.

Ҳаёт –
 Мени ҳар синовга
 Солиб кўрди :
 Шошмадим.

Менга
 берган синовингдан
 айланай Ҳаёт.
 Бир умрга
 Бўсағангга
 бойланай Ҳаёт.

СЎРАЙМАН

Дард берган Худодан шифо сўрайман,
 Муҳаббат бобида вафо сўрайман.
 Ҳаётда озгина сафо сўрайман,
 Ҳар банданинг яхши қаришини бер.

Қариган чоғимда белимга қувват,
 Солиҳ фарзанд бўлса элимга қувват.
 Ширин сўзи гўё чойимда новвот,
 Фарзанддан отага вафо сўрайман.

Қанча ёшинг ўтиб боргани сайин,
 Бироз «инжиқ» бўлиб қолишинг тайин.
 Энди ёшлиқ қайтиб келиши қийин,
 Ўзингдан озгина сафо сўрайман.

Ҳаётда не кўрдим бори ўзимда,
 Сенга атаб қўйган дастур-сўзимда.
 Қолганлари ширин ўғил-қизимда.
 Аллоҳдан уларга умр сўрайман.

Ҳаёт омонатдир, ҳаёт омонат,
 Қаршингда турибди жаннат, қиёмат,
 Сенга ҳамроҳ бўлсин энди диёнат,
 Аллоҳдан ўзимга иймон сўрайман.

***БУНДАЙ ГЎЗАЛ ВАТАН
ЯНА ҚАЙДА БОР***

ВАТАН

Ватан,
Сенинг қўйнингдаги онларим
ширин,
Жазирама иссиқдаги дамларим ширин,
Хатто озор берган ғамларинг ширин,
Бундай гўзал Ватан яна қайда бор
Фақат Ўзбекистон деган жойда бор.

Ёзда қовунини еб кўрганмисиз,
«Оҳ қандайин ширин» деб кўрганмисиз,
Ўзбекистонга бир кеб кўрганмисиз,
Бундай гўзал Ватан яна қайда бор
Фақат Ўзбекистон деган жойда бор.

Қай бирини айтай, боғлариними,
Ёки олтинга кон тоғлариними,
Зомин, Хумсон ёқлариними,
Бундай гўзал Ватан яна қайда бор
Фақат Ўзбекистон деган жойда бор.

Сенинг бешигингда беланиб ўсдим,
Бахмал этагингда эланиб ўсдим,

Бугун менда йўқдир ҳеч каму-қўстим,
Бундай гўзал Ватан яна қайда бор
Фақат Ўзбекистон деган жойда бор.

Ватан,
қўйнингдаги онларим ширин,
Қуёшда тобланган донларинг ширин,
Келинлар пиширган нонларинг ширин,
Бундай гўзал Ватан яна қайда бор
Фақат Ўзбекистон деган жойда бор.

АНГЛАЙ БИЛ

Ҳар даврнинг даврони бор,
Карвонларнинг карвони бор,
Сарбонларнинг сарбони бор,
Фақат уни англай бил.

Карвон деса кетаверма,
Сарбонларга етаверма,
Қўл қовушлаб кутаверма,
Фақат уни танлай бил.

Карвонлар бор чўлга кетар,
Манзили йўқ йўлга кетар.
Ўнгга эмас, сўлга кетар,
Ўз йўлингни танлай бил.

Менинг йўлим ўз Ватаним,
Ўзбекистон жону-танним.
Бир умрга топдим қўним,
Ватанингни англай бил.

ЎЗ КУНИНИ ЎЗИ КЎРАДИ ЎЗБЕК

Бировдан нон сўраб яшаган эмас,
 Ҳаром-харишлардан ошаган эмас,
 Меҳнатдан қўллари бўшаган эмас,
 Ўз кунини ўзи кўради ўзбек.
 Бизга қўлини силтаб ўтганлар бўлди,
 Кунини кўролмас деб кетганлар бўлди.
 «Узилган вагон» деб битганлар бўлди,
 Ўз кунини ўзи кўради ўзбек.
 Беш бармоқ бирлашди улкан мушт бўлди,
 Душманни қақшатди катта куч бўлди.
 Ёвларнинг нияти писта-пуч бўлди,
 Ўз кунини ўзи кўради ўзбек.
 Оч қолмади ҳеч, куймади жони,
 Пўрсиллаб турибди тандирда нони,
 Чирсиллаб юзидан кўринар қони,
 Ўз кунини ўзи кўради ўзбек.
 «Нексия», «Матис» ми, «Тико» ё «Дамас»,
 Кўрганнинг кўнглида туғилар ҳавас,
 Айтар гапим кўп ҳали, тўхтанг бир нафас,
 Ўз кунини ўзи кўради ўзбек.
 Юртбошим бош бўлди, кетди оғирлик,
 Дунё ҳавас қилсин, қолди сағирлик,
 Бунда меҳрибонлик, Тангри-бағирлик.
 Ўз кунини ўзи кўради ўзбек.
 Энди бошқаларга нон берар Ўзбек.

ЎЗБЕКМАН

Дунёга келдим мен, яратаман деб,
 "Мана мен" деганларни қаратаман деб,
 Келажаги буюк ўзбеклар донғин,
 Бутун дунёга таратаман деб.

Нега мақтанмайин, мақтансам арзир,
 Борини айтмоқлик мен учун қарзир.
 Оқни оқ демоқлик инсонга фарздир,
 Фақат тўғри сўзлаб ўсган ўзбекман.

Ўн биринчи асрни Беруний асри деб
 Дунё олимлари тан олган эди.
 Хоразмий кашф этган мўъжизалардан
 Тили айланмайин лол қолган эди.

Инсоният тарихида уйғониш даврин
 Аҳмад Фарғонийдан бошлаган башар.
 Ҳатто ўз даврининг олимлари ҳам,
 Ундан ўрганишган десам ярашар.

"Зижжи Кўрагоний"ни тузди Улуғбек,
 Мудраб ётганида ҳали коинот.
 Бундай мўъжизадан лол қолиб дунё,
 Ёқа ушлаганди буюк Одамзот.

Тиббиёт тилини топганда Сино,
Одамзот умрига умр қўшганди.
Ҳар инсон руҳида кўтаринкилик,
Ҳаёт деган дарё тўлиб-тошганди.

Дунёни ларзага солган Темурдай,
Самарқанд сайқалин берган Темурдай,
Боязит бош эккан Амир Темурдай,
Боболари мағрур бўлган ўзбекман.

Беш юз йил илгари Навоий бобом,
Низомий панжасига панжа урганди.
Дунёга зеб берган Тожмаҳални
Бобур бобом невараси қурганди.

Мен шундай ўзбекман, боболаримнинг
Мингидан бирини секин сўзлаган.
Биз шундай миллатмиз, эртаси порлоқ
Буюк, юксак чўққиларни кўзлаган.

Мен шундай улуғлар юртида ўсган
Юсуф Сарёмийнинг чеварасиман.
Зикруллониинг ўғлиман, Маъди Махсумнинг
Одобли, суюкли неварасиман.

Мен шундай ўзбекман.

ЮРАГИМДА САҚЛАЙМАН

Кипригим - ла чизиб суратинг
Кўзларимга яширдим.
Ватан мадҳин куйлаб бир умр
Қудратимни оширдим.

— Йўқ, кўзларга ишонч йўқ
Суратингни ол, деди.
Айрилсанг ҳам ўзингдан
Юрагингга сол деди.

Юрагимга жойлаб уни
Суратинг - ла яшайман.
Менга берган илҳом, ишонч
Қудратинг - ла яшайман.

Минг шукурким Оллоҳимга
Юрагимда сен борсан.
Қилган гуноҳ - савобимда
Барчасига сен ёрсан.

Энди мен Ватанимни
Юрагимда сақлайман
Берган нону - тузинг ҳақи
Ишончингни оқлайман.

ИСТИҚЛОЛ

Мустақиллик кимга ёқмас,
Ким курашмас ул учун.
Тарихда бўлган эмас,
Курашмоқлик қул учун.
Қул бўлиб яшамай деб,
Истиқлолга шошганмиз.
Бунинг учун қон тўкиб,
Қанча довон ошганмиз.
Энди уни сақламоқ,
Менинг олий бурчимдир.
Не қилиб улгуролсам,
Истиқлолим учундир.
Олтмишда олов бўлиб,
Ёниб менинг юришим.
Истиқлолим туфайли,
Кўкрагимни керишим.
Истиқлолим олдимда,
Олов бўлиб тур менинг.
Қўлларимда ҳамиша
Ялов бўлиб юр менинг.

ЮРТИМ

Қуёш турганидан тоғларин кўрар,
Сўнгра гуллаб турган боғларин кўрар,
Ҳар бандаси кўнгил чоғларин кўрар,
Тошкент вилояти - суюкли юртим.

Бўстонлик тоғлари жонингга ором,
Ангрен қизлари этганда ҳиром,
Юртим гўзал бўлиб кўринар бирам,
Тошкент вилояти - суюкли юртим.

Олмалиқ тупроғи олтинлар кони,
Металлурглар шаҳри Бекобод жони,
Бунёдкорлик билан ўтар ҳар они,
Тошкент вилояти - суюкли юртим.

Оққўрғон, Янгийўл, Бўка пахтасин,
Эргаш, Тожибой оталарин мактасин,
Озода ҳам бир дақиқа тўхтасин,
Тошкент вилояти - суюкли юртим.

Маҳмуд Паркентига қараб тўймайди,
Ҳамид Тўйтепасин мактаб қўймайди,
Ўз юртин Абдулладек ҳеч ким суймайди,
Тошкент вилояти - суюкли юртим.

Дунёда нима ширин,
сўраб кўргин,
Онасининг
йўлин кутган
боладан

Дунёда нима ширин,
сўраб кўргин,
Бағрин очиб
ерни қучган
жаладан

Дунёда нима ширин,
сўраб кўргин,
Кўзин очиб,
кўкка боққан
лоладан

Дунёда нима ширин,
 сўраб кўргин,
Янги пишган
 узум еган
 боладан

- 21 -

Ватанингни
 жонингдан суй
 Топганингдан
 қўшнингга қий
 Шунда ютасан.
 Эрта туриб, сергак юрсанг
 Эл корига яраб турсанг
 Жамиятга бир ғишт қурсанг
 Лаззатини
 Бир кун тотасан.
 Шунда болам,
 сен,
 сен ютасан.

УЛ

Қўли гул,
 Тили булбул,
 Ватанига керак Ул.

Шундай Улдан,
 Қўли гулдан
 Ватан обод бўлади.

Келажакка,
 Бўлажакка,
 Обод Ватан қолади.

СЎЙЛАТИБ ҚЎЙДИНГ МЕНИ

Тилларимга сўз бериб,
 Қўлларимга соз бериб,
 Куйлатиб қўйдинг мени.

Юрагимнинг аҳдини,

Эл-юртимнинг мадҳини
Сўйлатиб қўйдинг мени.

Йигирма икки йиллик
Мустақиллик тўйларин
Тўйлатиб қўйдинг мени.

Дунёдаги энг улуғ
Миллат билан, бўйимни
Бўйлатиб қўйдинг мени.

Олмон-у инглиз билан
Ўзбек деган тилимда
Сўйлатиб қўйдинг мени.

Бундан ортиқ бахт борми,
Бундан ортиқ тахт борми?
Ўйлатиб қўйдинг мени.

Юракдаги аҳдимни,
Ана шундай бахтимни
Сўйлатиб қўйдинг мени.

БИР ҚЎШИҚ КУЙЛАГИМ КЕЛАДИ

Менинг бир қўшиқ куйлагим келади
 Қўшиқни мен жўшиб куйлагим келади
 Мустақил юртимнинг тўйларин
 Тўлиб-тошиб тўйлагим келади.

Тўйларда дўмбирам қўлимда
 Дўстларим ўнгимда-сўлимда
 Йигирма икки йил йўлинда
 Бир қўшиқ куйлагим келади.

У қўшиқ ҳар дилда куйлансин
 У қўшиқ ҳар тилда куйлансин
 Қай тилда куйласа куйлансин
 Бу шоир ким дея ўйлансин.

Дунёни забт этиб куйлайин
 Инглиз-у олмонда сўзлайин
 Ўзбекка жой керак бўлганда
 Энг буюк чўққидан излайин.

Мен шундай бир қўшиқ куйлайин
 Дунёни кафтида ушласин
 Шу куй, шу қўшиқ янграса
 Қарсак чалиб дунё хушласин.

Менинг бир қўшиқ куйлагим келади
 Қўшиқни дарёдай тошиб куйлагим келади
 Мустақил юртимнинг тўйида
 “Андижон полка”га ўйнагим келади.

МУСТАҚИЛ ЮРТИМНИНГ ШИРИН ФАРЗАНДИ

(неварамга)

Шунчалар гўзалсан, шунчалар гўзал
 Шунчалар асалсан, шунчалар асал.
 Сен ҳали ёзилмаган бир ширин ғазал,
 Мустақил юртимнинг ширин фарзанди.
 Сени ҳали қанча Тоҳир суяди,
 Муҳаббатин юрагига туяди.
 Ўйларингда қанча Фарҳод куяди,
 Мустақил юртимнинг ширин фарзанди.
 Фарҳодга Ширин бўл, Тоҳирга Зухра,
 Кўкда нур сочгувчи энг гўзал нукра,
 Чунки сен яралдинг гўзал бокира,
 Мустақил юртимнинг ширин фарзанди.
 Ширин ҳаёт сенга ширин замон ҳам,
 Сенга ҳавас қилсин ҳаттоки жаҳон.
 Умрингда - ҳаётда бўлмасин ҳеч ғам,
 Мустақил юртимнинг ширин фарзанди.
 Шундай замон келар замон сеники,
 Гўзал ҳаёт бўлар Асал қизники.
 Қийинчилик бўлса бўлсин бизники,

Мустақил юртимнинг ширин фарзанди.
 Шунчалар гўзалсан, шунчалар гўзал
 Шунчалар асалсан, шунчалар асал.
 Сен ҳали ёзилмаган бир ширин ғазал,
 Мустақил юртимнинг ширин фарзанди.

ОНА - БУЮК ЗОТ

ОНА

"Она" бу сўз юрагим билан,
 Худди эгизакдай яшар қалбимда.
 "Она" бу сўз тилагим билан,
 Худди эгизакдек турар қаршимда.
 Нечун эъзозламай шулар биланку,
 Бу кўҳна оламнинг тириклиги ҳам.
 Она тирик экан асрлар оша,
 Ҳаёт экан демак "Инсон" деган ном.

ОНА

(Зулфияга)

Уруш...
Етим қолди муҳаббати
Олиб кетди ёрини.
Етимларин боқиш учун,
Сарф этди борини.
Бедор кутди қанча тонгни
Той босар деб от изин.
Гард юқтирмай устирди ул
Бир ўғилу, бир қизин.
Улғайтирди балоғатга
Етиб келди фарзанди.
Яшар энди фароғатда
Она энди арзанда.
Не истаса ҳозир этар
Ками йўқдур бус-буткул.
Лекин уруш олиб кетган
Вафодорин кутар ул ...

ОНА ТУШ КЎРИБДИ

Она фарзанд кўрди, шодлиги олам.
 Бедор окшомлари ўтди бирма-бир.
 Сочига оқ тушди аммо сезмайди,
 Фарзанд муҳаббати этганди асир.
 Фарзанди улғайди она гиргиттон,
 Ҳар тонг қоматига қараб яшарар.
 Қўшни қизлар мадҳин қўймайди тилдан,
 Аммо мақсадини айтмай яширар.
 Она бугун хурсанд, туш кўрган экан,
 "Тушида ўғлини уйлантирганмиш.
 Қумғонда иссиқ сув қилиб келини
 Қўлига сув қуйиб қулиб турганмиш"
 Орзулар, орзулар дарёдай жўшар,
 Оҳ қачон келаркин, дейди шу дамлар.
 Бир кеча, бир кундуз элга ош бериб.
 Она келин кўрди азиз одамлар.
 Чинордай орзуси кесилди бу кун.
 Тушнинг тескариси бўлса-я, наҳот?
 Келин чиқиштирамай чақиб ўғлига.

Ўз уйидан она ҳайдалди, ҳайҳот.
 Фирокда яшамок ўтган эдику
 Шу улуғ асримда айрилмоқ наҳот?
 Она фарзандидан, фарзанд онадан
 Тирик туриб айрилмиш, ҳайҳот!
 Бир парча эт эди тилсиз, ақлсиз
 Фаросатсиз эди туғилгани он.
 Ахир она туши, оналик сути
 Уни айладику энг улуғ инсон.
 Йўқ онажонлар, азиз оналар,
 Бир умр кафтимда кўтаргум сизни.
 -Чарчасам мададкор, қаригач таянч
 Бўлсин деб улғайтдингизку бизни.

ОНА ҲАЙКАЛИ

*(Оққўргонда она ҳайкали қаршисида
 абадий аланга ёниб турибди)*

Она қарар,
 У оловдан кўтармас бошин,
 Ҳатто,
 пўлат кипригини қоқмас бир бора.
 Ўғлининг ҳаётда қонамаган бошин
 Жудо қилиб фашист, қўйди ер аро.
 Йўқ,
 сўнмади ҳаётга чанқоқ юраги,
 Ер бағрида
 лов-лов ёниб кетдилар, ҳайҳот.
 Шу оловга
 тоб беролмай бутун ер шари
 Зилзиладай қимирлайди,
 қимирлар бот-бот.
 Ҳа, сўнмайди,
 сўнмагай чанқоқ юраклар,
 Лек,

ер бағрида кезар, тинмагай ҳеч он.
 Она ҳайкалини топиб олов юраклар,
 Отилди,
 отилди бутун бир вулқон.
 Ана қаранг,
 она қаршисида олов ёнади.
 У ўғлининг ҳаётга чанқоқ юраги,
 Дўстлар секин юринг, бузманг хаёлин,
 Шу эди онанинг чинор тилаги.
 Мана, чорак аср ўтиб орадан
 Она-бола бугун айлабди висол.
 Она қаршисида ўғил юраги,
 Абадий ёнади, абадий ҳайкал!

ЧАҚАЛОҚ

Беланчакда ётган чақалоқ,
 Ниманидир кулиб имлайди.
 Нечун кулар, нечун бу кулгу
 Ҳатто унинг ўзи билмайди.
 Онаси-чи, кулгусин кўриб,
 Юрагида шодлик тўлқини.
 Чақалоқни кулдирган балки,
 Шу онанинг юрак ёлқини.

ФАРЗАНД

Ортда қолиб кетди ҳамма болалик
 Шўх, ўйноқи шалола мисол.
 Йигирма уч ёшда битта болалик-
 Биз ҳам ота бўлдик, оиламиз хушхол.
 Болалик уй бозор дегани шулда
 Падарларим невараси билан овора,
 Бугун у кулади биринчи қадам,
 Кундан-кун ширин бўлар эрка неvara.
 Биз ҳам қўлимизда эркалатамиз,
 Қикирлаб кулади, гоҳ қолар чўчиб,
 Тирноққа зор ота-оналар ҳаққи.
 Яна эркалайман бўйнидан қучиб.
 Сенга-ку бахтдан тахт ваъда этмайман
 Келажакнинг чарақлаган юлдуздай порлоқ.
 Лекин бахтсиз қилиб ташлаб кетмайман
 Ухла қўзичоғим, ухла чақалоқ.
 Шириннинг аччиғи бўлгани мисол
 Баъзан уйқусидан қоламиз нолиб.
 Уйқусини тўрт бўлиб бешик тебратар

Онажони бешик устида қолиб.
 Тонгга қадар бедор тебратар бешик,
 Унутар оромни барча рўёни.
 Ажабмас, улғайтач баҳодир фарзанд,
 Бешикдай тебратиб турса дунёни...
 Фарзанд умр чироғи, мен ҳам фарзандман
 Инсон яшай олмас бизларсиз, бизсиз.
 Дуне шундай экан, ҳамма ўтаркан
 Кимлар из қолдириб, кимлардир изсиз ...

СОВЧИЛАР АРИМАСИН

Қиз ўстирган оналар,
 Ҳеч қачон қаримасин.
 Қизлар ўсган ҳовлидан
 Совчилар аримасин.

Умид билан боққан қизи
 Камолотга етибди.
 Тўйлар қилиб, "Ёр - ёр" айтиб,
 Зўр ҳовлига кетибди.

Борган жойда тошдай қотиб,
 Палак отсин жойидан.
 Орқасидан бахт қувласин,
 Фарзанд тутсин пойидан.

Тун уйкусин тўртга бўлиб,
 Ўстирганди онаси.
 Икки оғиз сўз айтайин

Келиб қолди хонаси.

Қизлари ҳам онасининг
Ишончини оқласин.
Қизлар ўсган ҳовлига
Совчи келмай қолишдан
Худо Ўзи сақласин.

Қиз ўстирган оналар,
Ҳеч қачон қаримасин.
Қизлар ўсган ҳовлидан
Совчилар аримасин.

ЁМҒИР ЁҒАР (Туркум)

*Ёмғир ёғар . . .
 шивалаб ёғар . . .
Юзларимни
 силаб ёғади,
Орзуларга
 етишим учун
Менга омад
 тилаб ёғади.
Ҳаёт
 кўп ҳам
 эркалатмади,
Суруридан
 маст ҳам
 бўлмадим.
Номардларга
 бошимни эгиб,
Қаришисида
 наст ҳам бўлмадим.
Неки бўлса,
 Аллоҳдан кўрдим,*

Бандасига
 хусуматим йўқ.
 Юрган йўлда
 Худо деб
 юрдим.

Шунинг учун
 балки кўнглим тўқ.
 Бугун берган
 насибасини,
 Ҳаммамиз ҳам
 териб яшайлик.
 Ҳар оқимда
 оқавермасдан,
 Бир оқимда
 тургун яшайлик.
 Қўл меҳнатда,
 Дилларимизни
 Аллоҳимга
 бериб яшайлик !

2. Ёмғир ёғар . . .
 шивалаб ёғар . . .
 Хаёлларим
 олиб қочади.
 Деҳқон эса
 ёмғир тагида,
 Ризқ уругин
 ерга сочади.
 Ёмғир ёғар . . .
 шивалаб ёғар . . .
 Борлиқ яна
 кўкка айланди.
 Деҳқон учун
 кечаги таишиш,
 Кечаги гам
 йўққа айланди.
 Кўклам келиб
 кўркам табиат,
 Баракасин
 элга сочади.

Насибангни
 териб ол дея,
 Ҳар инсонга
 эшик очади.
 Не сўрасанг
 Худодан сўра
 Худо берса
 барака бўлар.
 Ўчогингда,
 қозонингда мой,
 Омборларинг
 донларга тўлар.

Ёмғир ёғар . . .
 шивалаб ёғар . . .
 Неларнидир
 шивирлаб ёғар.

3. Ёмғир ёғар . . .
 шивалаб ёғар . . .
 Бўй чўзади
 кўкка майсалар.
 Наврўз келиб
 хассос табиат,
 Кўк либосин
 юртга ёйсалар.
 Югурсалар
 болалар хушнуд,
 Қизлар тақса
 толдан жамалак.
 Юлдузлар ҳам
 тушса бирма-бир.
 Ҳавас қилиб
 боқса камалак.
 Мана шундай
 юртни асрамоқ,
 Ҳар бандага
 берилган фарздир.

Юрти учун
 хизмат қилмоқлик,
 Ҳар йигитга
 берилган қарздир.
 Бандалик фарзини
 узмаган қанча ?
 Йигитлик қарзини
 узмаган қанча ?
 Ёмғир ёғар . . .
 шивалаб ёғар . . .
 Юрагимни
 эзиб ёғади.
 Балки,
 малҳам бўлай
 деб менга
 Эзилганим
 сезиб ёғади.

4. Ёмғир ёғар . . .
 шивалаб ёғар . . .
 Ўтмишимни
 секин айтади.
 Ўтдай ёнган
 муҳаббатларим
 Ёшликларим
 ортга қайтади.
 Ортга қайтиб
 олдинги ёшлик
 Бу ёшларга
 шуни айтади :
 Эртакларда
 «учган гиламлар».
 Тушлардаги
 «Очил дастурхон»
 Бугун келиб
 Сизнинг замонда
 Бўлишибди
 бари жамул-жам.

Бунинг энди
 қадрига етиб,
 Яшасангиз
 ҳеч кам бўлмайсиз.
 Мағрур тутинг
 қоматингизни
 Бундан буён
 ҳеч хам бўлмайсиз.
 Ёмғир ёғар . . .
 Шивирлаб ёғар . . .
 Ўтмишимни
 секин айтади.
 Ўтдай ёнган
 муҳаббатларим,
 Ёшликларим
 ортга қайтади.

Ёмғир ёғар . . .

ЁМҒИРДА ЭРИБ КЕТДИМ (Ҳазил)

Висол чоғи узоққа,
 Чўзилмади бугун ҳам.
 Ёмғир аста шивалаб,
 Костюмлар ҳам бўлди нам.
 Не қилайки табиат,
 Қулоқ бермас зоримга.
 Мажбур бўлдим мен рухсат.
 Бериш учун ёримга.
 Ёр қургур ҳам юр демай,
 Уйига кириб кетди.
 Мен уйимга етгунча
 Ёмғирда "эриб" кетдим.

***МУҲАББАТ ЮРАКДА
ТУҒИЛАР ШУНДАЙ ...***

ЁЛҒОН ЭКАН

Бола севги –муҳаббатни,
Отадан олғон экан.
Қиз қалбига севгини,
Онаси солғон экан.

Шу муҳаббат, шу севги,
Мангуга қолғон экан.
Муҳаббат йўқ, севги йўқ,
Дегани ёлғон экан.

Ота, ота, отадан,
Она, она, онадан.
Бола Одам Атодан,
Қизга Момо Ҳаводан,

Чин севги қолғон экан.

Одам Ато,Момо Ҳаво
қалбига,
Бундай муҳаббатни,
Худойим солғон экан.

Шунинг учун ҳар инсонда,
Чин севги бўлғон экан.
Муҳаббат йўқ дунёда,
Дегани ёлғон экан.

БИЗ ШУНДАЙИН УЛУҒ БАШАРМИЗ

Мен севгимни отамдан олдим,
Отам каби сева бошладим.
Ўн бешимга етмасимданоқ,
Шўх қизларга назар ташладим.

Қизлар эса онадан олган,
Севилишнинг йўлини билар.
Гоҳ куйдириб, гоҳо ёндириб,
Онасининг қилиғин қилар.

Менинг болам, менинг қизим ҳам,
Бир-бирини шундай суйишар.
Ўзларидан гар ортиб қолса,
Неварага бўлиб беришар.

Муҳаббат-ла туғилиб ўсган,
Биз шундайин Улуғ башармиз.
Одам Ато - Момо Ҳаводан,
Қолган севги билан яшармиз.

МАФТУН ЭТГАН ЭКАН МЕНИ БИР ДИЛДОР

Ўн саккиздаман, гуё олам менинг кафтимда
Тўлқин.

Ёшим ўн саккизда навқирон ёшлик,
Гўё олам турар менинг кафтимда.
Кўкдаги қуёш ҳам қилар ожизлик,
Жинчироқ мисоли менинг тафтимда.

Мен шундай улуғвор кучга эгаман,
Азим тоғлар эгиб турар бошини.
Мен шундай улуғвор кучга эгаман,
Ой ёнига чорлар кериб қошини.

Мен шундай улуғвор кучга эгаман,
Ёш қалбим сен нени қўмсайсан, нени?
Кечалари оромим олиб қалбимдан,
Бедаво дардларда қийнайсан мени.

Не экан, не экан қалбим эзгувчи,
 Навқирон ёшимда не камлигим бор?
 Дўстлар, кейин билсам севги бобида,
 Мафтун этган экан мени бир дилдор...

ТИЛАК

Кўз олдимдан кетмайсиз бир зум,
 Хаёлингиз билан яшайман.
 Қўшиқ айтиб ўзимга-ўзим,
 Таскин топиб, бироз бўшайман.

Бунча мушкул, бунчалар азоб,
 Дил истаги, висол деган он.
 Азоб билан етишган учун,
 Пайванд бўлиб қолар жонга-жон.

Пайванд бўлиб қолсин жонга-жон,
 Севишганлар ошин ошасин.
 Фарзандларин роҳатин кўриб,
 Юздан ошиб-ошиб яшасин.

ҚИЗ СИРИ ..

Тун ярим ...
Деразам олдида
Китоб ўқиб ўтирибман,
Атайин.
Келишин кутаман,
Китоб баҳона,
Очиқ чиқолмасман.
Қайтайин.
Мўралаб қўяман,
Боғ четида
Ўсган садага.
Қани энди
Келса шу муддат,
Билдирмай чиқардим
Дадамга.

Деразам устидан
 Мўралаб,
 Борликқа нур сочар
 Тўлин ой.
 Нега у кечикди
 Қани бир яхшилаб мўралай.
 Саданинг ёнига бир соя келди-ю
 У аста тўхтади.
 Бу ўша
 Суқланиб боқаман,
 Сабр қил,
 Сабр қил, юрагим .
 Мен ҳозир чиқаман.

БИР ЙИГИТ БОР...

Чиндан севсанг калом келмас экан тилингга,
 Келинг буни сўзлаб берай сиз ҳам билинг-а:

Бир йигит бор тоғни талқон қилгудай кучи.
 Тошқин дарёларга қалқон бўлгудай кучи.

Лекин, ёрга ишқин ошкор этиш-чун,
 "Севаман" сўзига етмайди кучи.

ОДДИЙ БИР ҚИЗ БОЛАСАН

Шўхликда сен бир қоп ёнғок
Ё тинмас шалоласан.
Ҳали севги кучини
Сезмаган қиз боласан.

Ишқда соддалик курсин
Юрагим сезмагандай.
Мени куйдириб қўйиб
Ўзинг ором оласан.

Шаънингга шеърлар битдим
Шеърда юрак ҳисларим
Юрак ҳисларим ўқиб
Ўзинг ором оласан.

Сен менга илҳом бериб

Куйлатиб.қўйдинг мени
 Ўзинг куйлатган куйни
 Ўзинг тинглаб ёнасан.

Мен-ку, куйлаб мадҳингни
 Шоир бўлиб қолибман.
 Сен ҳамон ўша содда
 Оддий бир қиз боласан...

СУЙИБ-СУЙИБ

Менку сени
 суйиб-суйиб
 Қолдим яна
 куйиб-куйиб.
 Сенчи,
 Энди кимни суйдинг,
 Юрагингга
 кимни туйдинг,
 Ёки суйиб
 Бўлдингми-ё,
 Туйиб-туйиб
 Бўлдингми-ё,
 Кўп эдику
 Суйганларинг,
 Кўп эдику
 Куйганларинг

Куйганларинг
 куйиб бўлди.
 Суйганларинг
 суйиб бўлди.
 Суйсанг энди
 Бирни суйгин
 Қўйгин энди
 суйдирмагин.
 Сенга содиқ
 ёр бўлгувчи
 Вафодоринг
 куйдирмагин.
 Кўпни суйиш
 Вақти ўтди,
 Суйганингнинг
 бирин олгин.
 Бирни олиб
 улгурмасанг,
 Муҳаббатда
 куйиб қолгин.

МУҲАББАТ ҚОЛГАНМИКАН?

Навоий севган Гули
 Сиздан гўзал бўлганмикин.
 Ул гўзалнинг чиройига
 Шоир кўнгли тўлганмикин.
 Қайдан ҳам учратдим сизни
 Гули ҳуснингизга лол.
 Бу гўзал ул даврдан
 Мен учун қолганмикин
 Ул Қайсни Мажнун қилиб
 Лайли ҳам ўтиб кетди.
 Лайли ҳам гўзалликни
 Ё сиздан олганмикин.
 Ҳар бир шоир мақтагай
 Ўзининг суйган ёрин.
 Ё бу гўзаллик мангуга
 Севгидан қолганмикин.

Муҳаббат гўзал бўлса
 Гўзалдир суйган ёри.
 Ё гўзаллик пойида
 Муҳаббат қолганмикин.
 Кун бўйи кутдим лекин
 Сарвиқомат келмади.
 Ё менданда гўзалроқ
 Ёр топиб олганмикан.
 Келмаса келмас ёринг
 Нечун шеър ёздинг шоир?
 Сени шоир қилиш учун
 Муҳаббат қолганмикин?

МУҲАББАТ ЮРАКДА ТУҒИЛАР ШУНДАЙ...

(Лирик новелла)

*Ўн саккизга кирганингда тушар экан бир савдо,
 Бир савдоким, ҳар бошида бор, ўн саккиз ёшга гадо..*

Бир тўп кизлар келаяпти,
 Гўё гулдаста
 Ҳар бирининг ўзга ҳусни,
 Диди бор.
 Қай бирига дидим ёқар
 Қай бири.
 Булар экан менга
 Бир умрлик ёр.
 Бир тўп қизлар келаяпти...
 Ана,
 қай бири
 кипригин пирпиратиб
 лабини қимтиб

салом берди
яширин.

О...дилдор,
 Кўзлари хумор,
Энди қачон билгайман,
Саломнинг сирин?
Ана у,
Тасодифан учратдим яна
Яна қия боқиш,
 Яширин салом.
Тим қора кўзига кўзим тушди-ю
 Лол қолдим,
Тилимга келмайин калом
Нечун бу табассум,
 Нечун лол қолиш,
Нечун бунча қия боқишлар?
 Нечун яшираман
 Дўстларим билса
Муҳаббат бобида
 Балким олқишлар ...
Йўқ,
Ҳали аҳду паймон қилганимиз йук.,
Йўқ-йўқ
Аҳду-паймон қилмаган билан
Мен уники, у меники дея,
 ёш кўнгиллар тўқ.
 Айтаман дўстларга ҳозироқ бориб,
 Нима қилай ахир уни яшириб.
Ухласам тушимда,
 хатто ўнгимда ҳам:
... Бир тўп қизлар келаяпти...
Ана
 қай бири
 кипригин пирпиратиб
 лабини қимтиб
Салом берди яширин.
Кўзларимга ишонмайман,
 очиб юмаман
Шу заҳоти йўқотиб қўяман яна,

Яна шу ўнгимда такрорлансин деб,
 Ва шартта кўзимни юмаман яна.
 О қани...

зора такрорланса яна . . .
 Қандай латофатли,
 Бу латофатни
 дўстларга эмас,
 Аввало ўзидан билайин сирин.
 Қалам муаллифи, ўқувчиларим,
 Сиз ҳам тутиб тулинг буни яширин.
 Қариялар айтгандай,
 Бошга "оқ ўраб"
 Сўнгра ушатамиз рози "патирин"

Азиз ўқувчим,
 Муҳаббат юракда туғилар шундай.
 Уфқдан кўтарилиб,
 Булутларни итқитиб йўлдан,
 куёш нур сочганидай,
 Яширин табассумлар,
 Яширин сирлар ҳам
 Бир кун нур сочади худди шу кундай.
 Ҳа шундай, севгида шошилманг,
 Севги сўроқсиз туғилар,
 Сўроқсиз куёш
 Ҳар тонг,
 ҳар бош узра
 нур сочганидай.

МУҲАББАТ

Муҳаббат
 сен кимнинг
 қўлидан тутгансан?
 Муҳаббат
 сен кимнинг
 йўлини кутгансан?
 Муҳаббат,
 не учун
 Қайсга ишқ бериб,
 Сўнгида
 "Мажнун" деб кетгансан? ..
 Муҳаббат
 чинорнинг тагида -
 сойларда,
 Бир-бирин
 интизор кутдирдинг.

Ахири,
 иккиси қовушиб
 Юрагин -
 юракка тутдирдинг.
 Инсонлар бор экан
 миллион йил,
 Барига
 висолни тутгайсан.
 Бу кўҳна оламдан
 Муҳаббат,
 Сен ўзинг
 нимани кутгайсан?...

СЕН КИМНИ СУЯР БЎЛСАНГ

Мени суйдингми гўзал,
 Қошим қаролигидан.
 Ё кўзларим шаҳло-ю,
 Дилим саралигидан.
 Бошга не кулфат тушса,
 Кўз кўради дейдилар.
 Кулфат тушгай албатта,
 Қалби қоралигидан.
 Сен менга тузоқ қўймоқ
 Бўлибсан сездим буни.
 Энди узоқ юргайман
 Дилинг яралигидан.
 Ишқимда куйгил майли
 Бир умр куйдирай мен,
 Ишқда куяди ҳар ким
 Дили поралигидан.

Сен кимни суяр бўлсанг
 Эй Абдулла суймагил,
 Инсонлар аро унинг
 Ҳусни саралигидан.

СЕВГИ

Севмоқ бор-севилмоқ бор, шошилмоқ керак эмас,
 Ирмоқ қанча шошган билан дарёдай теран эмас.
 Бирини тўлин ойга, иккинчисин юлдузга
 Қиёслаб қизлар топманг, янгажон керак эмас.

Муҳаббат деган ўзи юракда туғилади,
 У ташқи гўзалликнинг ҳуснини кўрмайдику?
 Шунинг-чун севар бўлсам юрагига йўл топгум,
 Юраклар гўзалликни кўзлардан сўрмайдику.

Ҳа, Абдулла, бу олам севги билан тирикдир,
 Севгини улуғлагин, севгини куйла ҳар дам.
 Инсоннинг тириклиги севги билан буюқдир,
 Бир марта яшаркансан, бир марта севгин сен ҳам.

СЕН ГҶЗАЛСАҢ

Юзларингга берган зебинг,
Ожиз бўлиб турибди.
Бир кун эмас, бир соатга,
Чидай олмай қурибди.
Сенинг хуснинг қаршисида,
Зебу-зийнат лол қолар.
Кўзинг чарос, қоматинг ғоз,
Лабларингдан бол томар.
Сен шундайин гўзалдирсан,
Сен шундайин фаришта.
Ясанишинг жой-жойида,
Уддабурон ҳар ишда.
Неки қилсанг ярашади,
Ана шундай гўзалсан.
Кунга боқсанг кўз қамашар,
Сен кундан-да гўзалсан.

Сен ширинсан, сен шакарсан,
 МАЙда пишган асалсан.
 Таърифингга тилим ожиз,
 Мен битмаган ғазалсан.
 Сени таъриф этиш қийин,
 Сен шундайин гўзалсан.
 Таърифингни ҳеч бир шоир,
 Битолмаган ғазалсан.

СЕН МЕН УЧУН КЕНГ ФАЛАК

Сен мен учун кенг фалак,
 Кўкда ёнган ой-малак.
 Етолмасдан мен ҳалак,
 Кўкда қолган қўлларим.

Сен саробга ўхшайсан,
 Мен харобга ўхшайман.
 Изингда зор қақшайман,
 Айро тушган йўлларим.

Сен суйганда гул бўлдим,
 Суймаганда кул бўлдим,
 Муҳаббатга кул бўлдим,
 Фақат сенда ўйларим.

Қалбимда ор йиғлайди,
 Қўлимда тор йиғлайди,
 Бир қиз зор-зор йиғлайди,
 Муҳаббатдан куйларим.

ТОР БЎЛСИН

Юрагим ёнади-ёнади,
Бефаво ёр учун ёнади.
Бу дунёда
Абдуллани куйдиргувчи,
Бир гўзал бор учун ёнади.
Майли-ку, ёнгани кор эмас,
Ул гўзал менга ҳам зор эмас,
Иккимиз яшасак ҳам сиғамиз,
Бу Дунё аслида тор эмас.
Лек, шу гўзал дунёни тор қилди,
Мени изларига зор қилди.
Ўйнамасам-кулмасам нетайин,
Мен учун дунёни тор қилди.
Тор қилган гўзалга севги бер,
Севгининг йўлида зор бўлсин.
Муҳаббат қадрига етмаса,
Унга ҳам бу дунё тор бўлсин.

ОНАНГДАН СЎРАГИЛ

Сочи кўкрагига тушган қизларни
Куёвлари суярмиш жондан,
Дилбарим,

Сочингни тушириб кўксингга
Бу сирни

сўрагил онангдан.

Онангдан сўрагил бу сирни,
Токи у севишим англасин.
Ийманиб сўз очсанг севгидан,
Куёвин таърифин тингласин.
Тингласин, таъриф эт боримни,
Мақтамагил ортиқча бир зум.
Фақат мен кўрайин сўнгида,
Онангнинг юзида табассум.

ОНА СУЙГАН БИЛАН. . .

Меҳмонликка борсам гоҳ дўстлар,
Ош устидан чиқиб қоламан.
Қайнонанг суяркан ол ўғлим, дейди
Начора, насибам мен ҳам оламан,
Ва ширин, ажиб бир ўйга толаман.
Ким экан, ким ўзи мени суювчи
Куёв қилмоқликни истар ким ўзи?
Она суйган билан айтингчи мезбон,
Мени суярмикан жонона қизи? ..

МУҲАББАТИМ

Юрагимни тимдалаб,
 Уйлан деманг онажон.
 Унинг исмини қистаб,
 Сўйла деманг онажон.
 Онажоним қўйинг мени,
 Муҳаббатдан етимман.
 Етимлигим бугун яна,
 Эсга солманг онажон.
 Илк баҳорнинг майсасидай,
 Сутингиздай мусаффо.
 Муҳаббатим етим этди,
 Ўшал гўзал бевафо.
 Нима қилай муҳаббатдан,
 Айрилдимку онажон.
 Ишқда темир қанотдан
 Қайрилдимку онажон.
 Етим қолган муҳаббатим,
 Энди кимга тутайин.
 Қайси қизнинг меҳрин истаб,
 Кимдан шафқат кутайин.
 Ундан кўра Парвардигор
 Сўқир қилсанг бўлмасми.
 Айрилгунча муҳаббатдан,
 Буқир қилсанг бўлмасми.
 Чидар эдим барчасига,
 Қанча жабр истасанг.
 Қўйинг она, онажоним
 Энди ортиқ қистаманг.
 Унутайин бевафонинг,
 Менга берган жафосин.

Балки кўнгил истаб қолар,
 Ўзга кимнинг сафосин.
 Сиз айтгандай уйланарман,
 Уйланарман келиб вақт.
 Майли ўзим айтай Сизга,
 Келин билан қилгач аҳд.

СИНГЛИМГА

Бугун хурсанд қайтдим,
 Уйимга яна.
 Ҳовлини тўлдириб
 Ўйноқлаб юрган,
 Синглим мени
 Кутади ана.
 "Салом" дер тиллари
 Буралиб менга.
 Узоқдан кўзларин
 Юмиб чопади.
 "Ачом-ачом" қилиб
 Қучоқ очаман,
 У эса қучоғимга
 Ўзин отади.
 Қанчалар қувноқсан,
 Синглим Ойжамол.
 Бугун дилларингни,
 Не хушнуд этди?
 Қанча эркалансанг
 Келмайди малол,
 Мақсадим-ниятим
 Вояга етди.
 Бугун иккимиз ҳам
 Шодмиз, қувноқмиз
 Аканг ҳам шодликдан
 Кўкрагин керган.
 Чунки, келинойи
 Бўлмоққа сенга
 Каминанг суйган қиз
 Розилик берган ...

ТАҚДИР

Мен кимнидир излайман,
 Кимнингдир менга,
 Бир умр,
 йўлдош бўлиши бордир.
 Мен кимнидир излайман,
 кимнингдир менга.
 Бир умр,
 кўмакдош бўлиши бордир.
 Мен кимнидир излайман,
 Кимгадир атаб,
 Қасида ёзаман тонггача.
 Кимдир хаёл суриб
 хаёл оғушида
 У ҳам
 уйқу қуролмас субҳидамгача.
 Ўшани излайман,
 У эса мени
 Биз албатта учрашиб, аҳд қиламиз бир.
 Лек,
 шунда қайлардан пайдо бўлар-у
 Халқ оғзида қолиб,
 аталур тақдир.

СУЙГАН ЁРИНГ

Қўй, унут аламларингни,
Музлаб кетган ичинг исисин энди.
Кеча ёғиб ўтган, қор–ёмғир тинди,
Менга, қайтиб бергин қаламларимни.
Кўрдим, 60 йилда минг хил макрни,
Баридан соғ-омон чиққани сенсан.
Баъзида домига тушиб сеҳрнинг,
Қаршисида бош эгиб қолгани менман.
Энди, шеърларимни ёзаман сенга,
Сенга қурбон бўлсин, бу жону –таним.
Фақат, содиқ экан сўнгги дамгача.
Суйган ёринг, суйган Ватанинг.

СЕН-ЧИ, МЕН-ЧИ ?

Сочларингни
 силаб-силаб,
Сенга умр
 тилаб-тилаб
Келаётирман.

Етти мучанг
соғ бўлсин деб,
Аллоҳимдан
Тилаётирман.

Қўлдан келган
ҳаммасини
Қилаётирман.

Сен-чи ?

Куйдинг-пишдинг
Мени дединг,
Баъзан –
Шакар,
заҳар единг.

Тугасада
дармонларинг,
Тугамасди
армонларинг.

Кўтарардинг
юксакларга,
Суянсангда
тирсакларга.

Мен-чи ?

Олиб чиқиб
 осмонларга,
Кўрсатайин
 душманларга.
Чек қўяйлик
 пушмонларга,
Давру-даврон
 сурайлик,
Узоқ умр
 кўрайлик.
Сендан-мендан
 қоладиган
Фарзандларга
 бахт тила,
Ўссин-унсин
 шу Ватанда,
Ла илоҳа
 Илаллоҳ.

ЁР-ЁР
(Туркум)

ТЎЙДАГИ НИГОҲ

Мунча менга қадайсан,
 Нигоҳларинг ёр-ёр.
 Кечиргайсан бўлса гар,
 Гуноҳларим ёр-ёр.
 Сўроғинг бўлса менда,
 Тилда сўра ёр-ёр.
 Тикилгунча мунча кўп,
 Келда сўра ёр-ёр.
 Тез-тез нигоҳ ташлайсан,
 Адашгандай ёр-ёр.
 Сир бормикан нигоҳлар,
 Қадашганда ёр-ёр.
 Энди билдим нигоҳинг
 Сирин жоним ёр-ёр.
 Танлабсанда шулардан
 Бирин жоним ёр-ёр.
 Нигоҳингда ишқингни,
 Аён қибсан ёр-ёр.
 Ёш қалбингда илк севги,
 Баён қибсан ёр-ёр.

КЕЛИН ТУШДИ

*(Янги ерларни, даштларни
ўзлаштириш учун бел боғлаган
қизларга бағишланган ёр-ёри)*

Бегулсойнинг сойидан қушлар
 учди,
Ёр-ёрей қушлар учди.
Фарғонадан бизнинг даштга
 келин тушди,
Ёр-ёрей келин тушди.
Зап келишган экан ўзи шаҳар
 қизи,
Ёр-ёрей шаҳар қизи.
Боғ бўстонга айланармиш босган
 изи,
Ёр-ёрей босган изи.
У аҳд қилиб келин бўбди дашт
 ўғлига,
Ёр-ёрей дашт ўғлига.
Элат кўчди келин бошлиқ дашт
 йўлига,
Ёр-ёрей дашт йўлига.
Сувлар чиқиб бу даштимиз
 бўстон бўлди,
Ёр-ёрей бўстон бўлди,
Келин номи эл тилида
 достон бўлди,
Ёр-ёрей достон бўлди.

ЁР-ЁР

*Ким ошнинг қирмочини кўп еса
тўйида ёмғир ёғади*
(Халқ оғзаки ижодидан)

Кўкда оғма булутлар
Оғмай туринг ёр-ёр.
Никоҳ, тўйим ўтгунча,
Ёғмай туринг ёр-ёр.
Ўзга уйдан бир лобар
Келар бугун ёр-ёр.
Ёру-дўстлар хизматда
Бўлар бугун ёр-ёр.
Қирмоч еса қор ёғишин
Билганим йўқ ёр-ёр.
Ё қасдлашиб атайин
Қилганим йўқ ёр-ёр.
Билганимда курғурни
Емас эдим ёр-ёр.
Ҳатто қозон олдиға
Келмас эдим ёр-ёр!
Майли оғма булутлар
Оғмай туринг ёр-ёр.
Бир гуноҳим кечириб
Ёғмай туринг ёр-ёр...

ЁР-ЁР

(Қиз тилидан)

Пахтазорнинг полвонидир
 Менинг поччам ёр-ёр.
 У кўринган алвонидир
 Гапни очсам ёр-ёр.
 Қўш ордени кўкрагида
 Порлайберсин ёр-ёр
 Дугонам-ла пахтазорда
 Яйрайберсин ёр-ёр.
 Меҳнат қилиб илғорлардан
 Ўрин опти ёр-ёр.
 Дугонам ҳам йигитларнииг
 "Зўрин" топди ёр-ёр.
 Қўша-қариб дугонам ҳам
 Бахтли бўлсин ёр-ёр.
 Икки ёшнинг турмуши ҳам
 Тотли бўлсин ёр-ёр.

ОҚҚЎРҒОНДАН КЕЛИН ҚИЛИНГ (Қўшиқ)

Шаҳрингизнинг қизларидан қолишмайди,
Ҳаётидан бирон марта нолишмайди,
Қайнонаси билан сира олишмайди,
Оққўрғондан келин қилинг, Оққўрғондан.

Кийимлари ўзларига ярашади,
Сочларини қирқта қилиб ўришади.
Ўтган йигит қайрилиб қарашади.
Оққўрғондан келин қилинг, Оққўрғондан.

Қайнотасин ота қилиб олади у,
Қайнилари тўғри йўлга солади у.
Бир умрга палак ёзиб қолади у,
Оққўрғондан келин қилинг, Оққўрғондан.

Вафоли ёр изласангиз вафолидир,
Сафоли ёр изласангиз сафолидир.
Жафоли ёр изласангиз жафолидир,
Оққўрғондан келин қилинг, Оққўрғондан.

КЕЛИНЛАРГА НАСИҲАТ (Тўйда ўқиладиган шеър)

Бугун тўйинг қутлуғ бўлсин келинжон,
Турмушларинг тотлиғ бўлсин келинжон.
Маҳаллага кириб келдинг куй билан,
Номинг яхши отлиғ бўлсин келинжон.

Келинликни керилиш деб билмагин,
Ёмон гапни қулоғингга илмагин.
Ёлғонларга ишониб ҳам қолмагин,
Шунда яхши келин бўлар келинжон.

Эрта туриб иш қилади келинчак,
Эркалигинг қолсин, бўлма эринчак,
Бир йидан сўнг насиб этсин беланчак,
Шунда сенинг номинг қолар келинжон.

Дастурхонда доим иссиқ чой бўлсин,
Турмушларинг шодликларга бой бўлсин,
Шунда яхши отли бўлар келинжон,
Турмушларинг тотли бўлар келинжон.

Сўзларимни қулоғингга ол келин,
Бир умрга она бўлиб қол келин.

КЕЙИН БИЛСАМ

(Ҳазил)

Дўстим келса ҳамиша
Хушчақчақ тонг отарди.
У қиз, бу қиз ҳақида
Кўп сафсата сотарди.
Кизик энди камнамо
Ҳар онда бир келади.
Тонг отиш қайёқда-ю
Қош қораймай елади.
Кейин билсам қил ўтмас
Дўстгинамнинг ҳолини
Отаси уйлантириб
Қўйган экан Солини...

ЙИЛЛАР ЎҒИРЛАЙДИ УМРИМНИ

Йиллар ўғирлайди умримни
Қат-қатига сингиб бораман.
Вақти келиб ҳар бир йил учун
Ҳали ҳисоб бераман.

ЮРАГИМ ТЎРИДА (Навоийга)

Бир муддат чоғландим Сиз томон,
 Шу ондан,
 Бир умр боғландим Сиз томон.
 Бу не куч, бу не сир — синоат,
 Бир умр боғландим Сиз томон.
 Беш юз етмиш йил ўтса ҳам,
 Юрагим тўрида Сиз ҳамон.
 Пойингиз гулларга тўладир,
 Назмингиз ақлимни оладир.
 Кўнглимга бир байт соладир,
 Юрагим тўрида Сиз ҳамон.
 Фарҳоддай тоғларда турасиз,
 Қайс бўлиб қалбимга кирасиз.
 Назмда Сиз сабоқ берасиз,
 Юрагим тўрида Сиз ҳамон.
 Қанча йил ўтса ҳам барибир,
 Тирикдай биз билан яшарсиз,
 Сиз билан, Сиз билан, Сиз билан.
 Биз шундай улуғ бир башармиз.

БУ ЗАМОН

Бу замон,
 хўп замон,
 Мол-дунёси
 кўп замон,
 Икки минг
 йил ичида.
 Авлиёси
 кўп замон.
 Бир ёнда
 Алишер-у.
 Бир ёнда
 Бобур.
 Бир ёнда
 Улуғбек.
 Бир ёнда
 Ғофур.
 Бир ёнда
 Фурқат-у.
 Бир ёнда
 Фарҳод.
 Кимни сўрасангиз
 ҳаммасидан бор.
 Дунё Улуғлари
 йиғилган аср.
 Тупроқ уйлардамас,
 отларда эмас,
 Мингани машина,
 уйлари қаср.
 Шеър ўқишга келсак,

ғазал ёзишда
Алишери кўп-у,
Навоийси йўқ,
Шоҳона саройда
Шоҳона ўсган
Бобурлари кўп-у,
Заҳирридини йўқ.
Бу замон,
хўп замон,
Мол-дунёси
кўп замон,
Икки минг
йил ичида.
Авлиёси
кўп замон.

АНДИЖОНЛИК ОПАМИЗ (Т.Содиқовага)

Бугун меҳмон бўлиб келган
 Андижонлик опамиз,
 Опамиздан шеър тинглашга
 баҳоналар топамиз,
 Умри узоқ, жони қирқта
 бўлсин шоир опамнинг,
 Этаклари неварога
 тўлсин шоир опамнинг.
 Баҳилдан ҳам баҳра олган
 шеърларини ўқидим,
 Ҳаваскорман илҳом олиб,
 шу шеъримни тўқидим.
 Ками бўлса, кечиргайсиз,
 яхшиликка йўйайлик,
 Бугун Сиздан шеър эшитиб
 меҳрингизга тўйайлик.
 Шеърпараст деб юрагингиз,
 шеърингизда айтгансиз,
 Суйганингиз тўйларидан
 ёр-ёр айтиб қайтгансиз.
 Ёр-ёр айтган тилингизга,
 шакар тўлиб турсин-эй,
 Шоҳ Бобурнинг арвоҳлари,
 доим қўллаб юрсин-эй.
 Муҳаммаднинг умматисиз
 Аллоҳ Сизга ёр бўлсин.
 Ҳазиллашиб айтсангиз ҳам,
 ҳозир бўлсин, бор бўлсин.

Тўрт фарзанднинг онасисиз,
 тўрт мучаси соғ она.
Ҳаётингиз яхши бўлсин,
 турмушингиз шоҳона.
Неки яхши нарсa бўлса,
 Сизга бўлсин, бор бўлсин.
Душманингиз етолмасдан
 изингизга зор бўлсин.
Шеъриятда Нодирасиз,
 Увайсийми, Зулфия?
Ушбу шеърим Сизнинг учун
 бўлсин кичик мадҳия.
Шеъриятда ёниб юринг,
 Андижонлик опамиз.
Баҳоналар топиб Сиздан,
 янги шеърлар кутамиз.

БУ ЙЎЛЛАР

(Оқ шеър)

(1966 йилда Тошкент Давлат университетининг журналистика факултетида ўқишга кирган курсдошларга бағишлайман).

Бу йўллар

Кўп қадим йўллардир...

Ғафур Ғулом.

Бу йўллар,
 бу йўллар,
 Кўп қадим йўллардир.
 Олтмиш олтинчи йил
 саргардонлиги,
 Ўқишга кириш
 у ёқда турсин,
 Хужжат топширишнинг
 ўзи муаммо,
 Ҳам ўн,
 ҳам ўн биринчи синф,
 Бир йўла битирган.
 Икки баробар кўп,
 абитуриентлар,
 Ётадиган жойнинг
 ўзи тайинсиз.
 Зилзиладан сўнг
 қулаган уйлар,
 Ғишт оралаб
 ётоқхонага.

Эрта тонгдан
 чиқиб кетамиз,
 Паркларда ўтар кунимиз.
 Ёзиш,
 чизиш,
 қайтариш,
 Ёдлаш билан
 ўтар тунимиз.
 «ВУЗ городок»
 деган
 кенг майдон,
 Дарахт сийрак,
 сув ҳам,
 овқат кам,
 Кун қиздирар,
 соя йўқ,
 сув йўқ,
 Ярим оч,
 ярим тўқ,
 ўтган кунларим.

* * *

Ҳамид Олимжон,
 Ғафур Ғулом,
 Ойбек асарларини
 Ўқиш у ёқда турсин,
 Қаҳрамонлари билан дўстлашиб,
 Йўлчи,
 Кўкан батрақлар билан
 ўтган тунларим.
 Барчаси тугади,
 бугун имтиҳон,
 Ғалвир кўтарилар,
 ким билади
 тақдирда не бор?
 Қайга элтиб қўйди
 мени бу йўллар...
 Бу йўллар,
 Бу йўллар,
 Кўп қадим йўллардир.

Ҳар кимнинг
 йўли бор,
 тақдири бўлак.
 Шу тақдир кетидан
 Югурар - ҳалак.
 Менинг ҳам
 тақдирим
 Сиртдан ўқимоқ
 Ҳам ишлаб,
 ҳам тишлаб,
 яшамоқ бўлди.
 Қолди Тошкентдаги
 зилзиладан кейинги
 бузуқ уйлар ҳам,
 Кетдим,
 жондан азиз
 Алимкентимга.
 Ҳам ишлаб,
 ҳам ўқиб
 улғайдим, ўсдим.
 Бугун муҳаррирман,
 Худога_шукур,
 Йўқ каму - кўстим.

* * *

Бу йўллар,
 бу йўллар,
 Кўп қадим йўллардир.
 Бунда Озод ака
 босган излар бор.
 Атлас кўйлак кийиб,
 йигитларни куйдирган,
 Ойдин опа,
 Ҳалимадай
 қизлар бор.
 Бу йўллар,
 бу йўллар,
 Кўп қадим йўллардир.
 Бундан Эркин Воҳид

қатнаган бисёр.
 Абдулла Орифга
 илҳом баҳш этиб,
 Битилган —
 жаҳонни
 титратган
 ашъор.

* * *

Бу йўллар,
 бу йўллар,
 Кўп қадим йўллардир.
 Бутун Туркистонни
 боғлаган марказ.
 Жўраев келарди
 Тожикистондан,
 Тошалиев эса
 Қозоғистондан.
 Туркманистон, Қирғизистон
 Бутун турк элидан,
 боғу - бўстондан.
 Гулистон Тўрткўлдан,
 Хоразмдан Жаббор,
 Сурхондан Чори,
 Қаршидан Иззат,
 Тошкентдан Мукамбар,
 Мукаррамлар бор.
 Нуриддин, Исматулла,
 Жонибек, Ислон
 Абдусаттор, Юсуфжон,
 Эргашлар бисер.
 Қани айта олсам
 исмин барининг
 Қани боса олсам
 бағримга барин.
 Барининг юрувчи
 ўз йўллари бор,
 Барининг тақдири
 ўзгача, бўлак.
 Ҳар кун тонгдан туриб,

кунлар ботгунча,
 Шу тақдир кетидан
 югурар -ҳалак.
 Бу йўллар,
 бу йўллар,
 Кўп қадим йўллардир.
 Ҳар кимнинг
 тақдирин яратган
 Меҳнаткаш қўллардир.
 Бахтимдан ўргилай,
 тахтимдан ўргилай,
 Мустақиллик сари
 элтди бу йўллар.
 Мен бугун озодман,
 айтганим - айтган,
 Худога минг шукур
 қилиб яшайман.
 Бошқаларга ҳам
 шундай йўл
 Насиб этишини
 тилаб яшайман.
 Бу йўллар,
 бу йўллар,
 Кўп қадим
 йўллардир...

ҚАСР

Битта –битта ғишт қўйиб,
 Қаср қурдим ўзимга.
 Қурган қасрим чиройли,
 Қўринади кўзимга.

Шу қасрда яшадим,
 Шу қасрда айтдим сўз.
 Мени кимдир тушунди,
 Кимдир олайтирди кўз.

Тушунганга шеър айтдим,
 Тушунмаган терс қарар.
 Лекин, менинг карвоним,
 Манзилга қараб борар.

Бири бутун, бир синиқ,
 Ғишт деворни ушлайди.
 Бутун-синиқ шеърларим,
 Ўз кўнглимни хушлайди.

Менга минор керакмас,
 Шоҳона уйлари ҳам.
 Элим тинч ва тўқ бўлиб,
 Кўзлари бўлмасин нам.

Битта-битта ғишт қўйиб,
 Қаср қурдим ўзимга.
 Қурган қасрим чиройли,

Кўринади кўзимга.

СЕҲРЛИ АЁЛ

(Н.М.Тешабоевага)

Қирқ ёшда қирқ хил ташвиш.
Бошини ўраган аёл,
Тонгдан кун ботгунча иш.
Роҳат сўрамаган аёл

Яхши ниятларни юракда туйиб,
Баъзида шодланиб, баъзида куйиб.
Хуршиддан, Хосиятдан неvara суйиб
Юриш насиб этсин меҳрли аёл.

Аёллар ичида мард бўлса агар,
Кулиб туриб, юрагида дард бўлса агар.
Шаштида эркакча зарб бўлса агар
Зарб билан, дард билан яшаган аёл.

Дўст учун жон берган меҳрли аёл,
Онага, фарзандга меҳрли аёл.
Рақиблар қирқ йилда тушунолмаган,
У шундай сеҳрлисеҳрли аёл.

оқар эдим,
 Қизлар ўтса қиё-қиё
 боқар эдим,
 Назаримда мен уларга
 ёқар эдим,
 Ёққанимни-ёқмаганим
 билолмабман.

Ўттизимда ўтдай ёниб
 юрдим гўё,
 Жаннатларнинг шарбатига
 қондим гўё,
 Қолмаганди менинг учун
 ҳеч бир рўё,
 Аллоҳимга минг бор шукур
 деёлмабман.

Қирқ ёшимда қойил қилдим
 дунёларни,
 Ҳақиқатга айлантирдим
 рўёларни,
 Тилсимини очдим десам
 дунёларни,
 Қирқ ёшимда қилча иш ҳам
 қилолмабман.

Эллик ёшда ўтдим элнинг
 элагидан,
 Ўрин олдим қўл очганнинг
 тилагидан,
 Куч кетганнинг белдан, қўлдан,
 билагидан,
 Тиргак бўлиб ҳассачалик
 бўлолмабман.
 Олтмишимда олтин давр
 бошланибди,
 Неваралар қучоғимга
 ташланибди,
 Қувончлардан баъзан кўзим

ёшланибди,
Ватан учун ҳали ҳеч иш
қилолмабман.

Етмишимда эртак айтиб
неварага,
"Куку-куку" қилиб кулган
чеварага,
Соч оқариб, қош оқариб,
дарё каби,
Умрим ўтиб қолганини
билмай қобман.

Ёшлигимда қилганларим
Ватан учун,
Топганларим фарзандим ва
отам учун,
Дея бундай ўйлаб кўрсам,
дўппи ечиб,
Мақтайдиган бирорта иш
қилолмабман.

АРМОН

Йиллар ўтаверар бир-бирин қувлаб,
Ҳар дами умримга умр қўшади.
Ёшим улғаяди, улғайган сайин
Қалбимда қайноқ бир армон жўшади.
Шу армон билан мен савол бераман:
Умримдан эл-у юрт фойда олдим?
Ўтмиш дафтаримдан бирор саҳифа,
Авлоддарга мерос бўлиб қолдим?
Мен қанча тонгларни бедор кутаман,
Қалбимда бир армон яшайди мудом.
Армон бўлмаганда юракда бугун,
Ойга ҳам учмаган бўларди одам.

УМР

Соат тўққиз учрашмоқ вақтим,
 Мен тўққизни кутаётирман.
 Гўё шу дам
 Бир умр бахтим
 Жиловидан тутаётирман,
 Мен тўққизни кутаётирман.
 Қани шу дам
 Қўлимдан келса
 Ер куррасини тезроқ юргизсам.
 Барча соат қўлимда бўлса
 Тўққиз сари милин сургизсам.
 Ўтиб кетса
 Бу орадаги
 Қанча соат, қанча ҳижронлар.
 Ўтмасмикан
 Умримдан бекор
 Ҳозир ҳижрон саналган онлар?
 Ҳижрон ҳам ахир
 Умримиз эрур
 Яшамоқ ўрнига шошиб нетамиз?
 Гоҳи сезиб
 Гоҳида сезмай
 Умримиз ўтишига
 шошиб кетамиз.

ҚЎШИҚ

Менинг бир қўшиқ куйлагим келади,
 Қўшиқни мен жўшиб куйлагим келади.
 Онажон кўмак бер тилимга,
 Боримни,
 қўшиқда суйлагим келади.
 Менку бир қўшиқчи эмасман,
 Анчайин ҳиргойи қиламан.
 Шу қўшиқ бағрига қалбимни,
 Дардимни-сиримни соламан.
 Ҳар қўшиқ, дард билан яралган,
 Мен интиқ яшайман қўшиққа.
 Қўшиқлар қалбида элтмасми,
 Ошиқнинг қалбини ошиққа.
 Яхшиям қўшиқ бор, қувончим, дардим
 Қўшиқсиз бу олам ўзи бир рўё,
 ... Кимнидир қабрига узатиб қўйган,
 Мотамли қишлоққа ўхшарди дунё.

ХАЛҚИМГА

Гуллар атрин
Диллар сатрин
Бахш этайин халқимга
Чунки улар
Илҳом солар
Доим менинг қалбимга
Мен бир ниҳол
Қолсам беҳол
Халқим нур бахш этади
Шунинг учун
бутун кучим
Куйлаш билан ўтади.
Бу Абдулла
Чин мубтало
Ёш булбулдай тарзи бор
Эл олдида
Юрт олдида
Бир умрга қарзи бор.
Ҳозир борин
Дил асрорин
Оқ қоғозга кўчирур
Тонг отмоқда
Тонг отмоқда
Аста чироқ ўчирур...

РОСТ

Бир қиё боқиш билан
 жонимга айладинг қасд
 Шу қиё боқишинг - ла
 бир умр қилдинг -ку маст.
 Мастликда қўлинг ушлаб
 нелар дедим билмадим.
 Лекин қалбим дардларга
 тўлиб кетганлиги рост.
 Юракдаги оҳларим
 оқ қоғозга туширсам
 Оқ қоғознинг бағри қон
 лов -лов ёнмоқлиги рост.
 Бундай дардларни куйлаб
 ўзгаларни куйдирма.
 Ўз дардинг билан ўзинг
 юравергин бўлиб маст.
 Эй Абдулла, севгини
 дарди бедаво дерлар.
 Фақат ул гўзал сенга
 даво бўлмоқлиги рост.

ЭМАС

Ҳеч бир инсон муродига
 Ёлғон билан етган эмас.
 У дунёга бирор банда
 Мол кўтариб кетган эмас.

Ватанингга хизмат қил,
 Маҳкам ушла пойидан.
 Мард йигит Ватанини
 Душманга сотган эмас.

Бошингга қилич келсин
 Тўғри сўзла, тўғри тур.
 Мард йигитнинг қуёши
 Кеч бўлмай ботган эмас.

Чопма ҳуда - беҳуда,
 Сабр қил не келса ҳам.
 Дунёнинг охирига
 Ҳеч банда етган эмас.

Садоқатга соқий бўл
 Дунё тўлсин вафога.
 Вафоли мард йигитнинг
 Қуёши ботган эмас.

ЯХШИ КЕЛИН

Яхши келин икки элни дўст қилади,
Ёмон келин бир -бирига қасд қилади.
Ўзиникин осмонларга кўтаради,
Қайнотаси - қайнонасин паст қилади.

Яхши келин ёмонларин яширади,
Яхшисини қўшиб -қўшиб оширади.
Қайнонасин денгиз қилиб, қайнотасин
Жўшиб оққан дарёлардай тоширади.

Куёвлари совутилган отдай эмиш,
Қайнисингил кеннойисин асал дермиш.
Кўз тегмасин интивоқ бу оилага
Бир майизни тўртта овсин бўлиб ермиш.

Бу келиннинг қадамлари қутлуғ келди,
Ширин калом, лутфлари тотлиғ келди.
Ана келин, мана келин, яна келин
Яхши келин, ширин келин отлиғ келди.

Яхши келин икки элни дўст қиларкан,
Ёмон келин бир - бирига қасд қиларкан.

ИНСОФ БЕРСА. . .

Менинг сенга айтадиган гапларим кўп,
 Ёзиб қўйиб кўрсатмаган дафтарим кўп,
 Дил сирини сўйлагувчи хатларим кўп,
 Мен ўлгандан кейин уни ўқигайсан.
 Кўчаларда йиғлаб ўтган кунлар бўлди,
 Азобингдан юракларга хунлар тўлди,
 Сирларимни яширгувчи тунлар бўлди,
 Мен ўлгандан кейин буни ўқигайсан.
 Қирқ кун ётдим, қимирламай дардим билан,
 Юз кўришдим Азроилнинг марди билан,
 Ташлаб кетди "Болаларинг ёш" шарти билан,
 Буни ҳали эртак қилиб тўқигайсан.
 Шеър ёзишга қўлларим ҳам ишламайди,
 Оёқларим дўстларимга бошламайди,
 Йиғлай десам кўзларимга ёш келмайди.
 Бундан ортиқ ўлим борми йигит учун.
 Қани ёринг кулиб турса ибo билан,
 Ёнгинангда ўтирсайди вафо билан,
 Кечалари кириб келса сабо билан,
 Ишлайдиган қўлинг борми кучиш учун.
 Бир ширин сўз, бир меҳрга зор бўлдим-ку,
 Менинг учун бу дунё ҳам тор бўлди-ку,
 Бундай ётиш менинг учун ор бўлдику,
 Бундан ортиқ ўлим борми йигит учун.
 Ойлар ўтар, йиллар ўтар, умр утар,
 Бу дунёга устун бўлмас, ҳамма кетар,
 Мен кетгандан кейин қолган санам нетар.

... Инсоф берса бир тиловат ўқиғайсан.

БИР КАМ ДУНЁ

Дунё ўзи шундай йўл экан,
 Кимга кўлу, кимга чўл экан.
 Кўп нолима қўй энди ,
 Дунё ўзи бир кам яралган.
 Кимга берди молу-дунёни,
 Кимга берди шарму-ҳаёни,
 Кимлар кутди тушу-рўёни,
 Дунё ўзи бир кам яралган.
 Кўп лоф урма гердайма ортиқ,
 Бунинг бари Худодан тортиқ,
 У дунёга кетмайсан ортиб,
 Дунё ўзи бир кам яралган.
 Дунё ўзи ҳаммадан қолар,
 Буни ҳамма одамлар билар,
 Куни битса нима ҳам қилар,
 Дунё ўзи бир кам яралган.
 Молу-дунё қўлингдан кетар,
 Видолашув даври ҳам етар,
 Азроил ҳам қўлингдан тутар,
 Дунё ўзи бир кам яралган.
 Дунё ўзи бир кам бўлмаса,
 Паймонаси ҳеч ҳам тўлмаса,
 Юрагида ғами бўлмаса,
 Дунё ўзи бир кам яралган.

ҲАҚИҚАТ УЧУН

Ўн саккиз йил
 шеър ёзмадим,
 Нондай азиз
 шеъриятнинг
 кўчаларин унутдим.
 Давраларда
 шеър сўраган
 дўстларимга
 Партиянинг "Қарор"ини
 "Фармойиш"ларин тутдим.
 Ўн саккиз йил
 шеър ёзмадим.
 Ўтди қанча
 карвонлар
 Йиғлаб ўтди,
 кулиб ўтди
 Ўтди
 давру-давронлар.
 Ошкоралик олам тутди,
 Қайта қуриш замони.
 Текширилар эмиш энди,
 Ер шарининг
 Ўзбекистон томони.
 Текширдилар,
 текширдилар...
 Йўқотдилар
 деҳқоннинг ҳаловатин

Тергов берди,
 Тушунтирди,
 Ёз бўйи
 меҳнат қилиб.
 Тополган
 "саҳоватин"
 Меҳнат эмас
 тўкилган тер,
 "Ўзбек иши"
 дедилар.
 "Ўзбек иши"
 қанча-қанча,
 Ўзбекларни
 едилар.
 Сабр қилдик
 чидаб келдик,
 Кўпга келган
 тўй дедик,
 Бош кўтарган
 дўстимизга,
 Сабр қилгин
 қўй дедик.
 Сабр таги
 сарик олтин,
 Ҳали олтин оламиз.
 Сабр қилсанг
 эл олдида,
 Яна ҳалол
 ўзбек бўлиб қоламиз. . .
 Шеър ёзмадим,
 Нондай азиз
 шеърятнинг
 кўчаларин унутдим.
 Э, Шеърят,
 ол қўйнинтта
 Илҳомимни бер яна.
 Ҳақиқатни
 ёзмок учун.
 Мен тайёрман,

мен мана!

ЕР

Яралгандан бери Ҳазрати инсон,
Меҳнат қилиб ерни яшартар экан.
Балки шу бир ерга аجدодларимнинг,
Мен каби неча бор қўллари теккан.
Мен каби барчаси юрагин қўрин,
Билак қувватини бериб кетишган.
Ерни яшартирган, аммо ўзлари,
Сочига оқ тушиб, қариб кетишган.
Шундай экан ўзи, яшамоқ асли,
Бир умр тупроқни яшартар одам.
Балки, шунинг учун вафодор ер ҳам,
Инсонни кўксида кўтарар мудом.

ЧЕВАРАМГА

Дунё ўзгаради, ҳаёт ўзгарар,
 Қўшиқ ўзгаради, баёт ўзгарар,
 Тузум, ранг ўзгарар, сиёҳ ўзгарар,
 Ҳар кўклам кўкарган гиёҳ ўзгарар,
 Лекин Қуёш ўша-ўша, Ой ҳам ўшадир.

Одам Ато ўтган, Момо Ҳаво ҳам,
 Қанча авлиё-ю, анбиёлар ҳам,
 Бариси Машҳарда бўлур жамул-жам,
 Лекин Қуёш ўша-ўша, Ой ҳам ўшадир.

Бобом ўтиб кетди, қалами қолди,
 Отамнинг урушдан алами қолди,
 Абдулланинг сенга саломи қолди,
 Қуёш ўша-ўша, Ой ҳам ўшадир.

Қуёш кўрган эди ота-бобомни,
 Ой ҳам кўрган эди онам-момомни.
 Ҳар замон эслаб қўй бизнинг томонни,
 Қуёш ўша-ўша, Ой ҳам ўшадир.

Бизни кўрмоқ бўлсанг Қуёшдан сўра,
 Бедор ўтган тунинг, сен Ойдан сўра,
 Мутлақо унутиб қўйгандан кўра,
 Бир дам Қуёшга боқ, сен Ойга қара.

Бобоқуёш мангу, Ой ҳам мангудир,
 Инсон ёшин яшаб ўтиб кетади.
 Балки ушбу хатим сенга сўнггидир,
 Аллоҳ насиб этса, навбат етади.
 Сен ҳам яшайпсан тепангда Қуёш,
 Тунлари уйингда Оймомо нури.
 Умринг бекор ўтиб кетмасин эй ёш,
 Сени қўллаб юрсин Боболар пири.
 Дунёни тўлдирмоқ учун чопасан,
 Одамзот аслида шундай яралган.
 Бирин тополмайсан, бирин топасан,
 Дунё асли бир кам яралган.

Бир дам сукут сақла, дамингни олгин,
 Бу дунё аслида ўзи бозордир.
 Аммо сенинг учун муқаддас жой бор,
 Бу жой - Боболаринг ётган мазордир.

Боболар руҳини эсдан чиқарма,
 Яхшидир, ёмондир ҳар бир онингда.
 Болам шуни асло эсдан чиқарма,
 Боболарнинг руҳи турар ёнингда.

Боболарнинг руҳи сенга ҳамроҳдир,
 Хурсандчилик онинг, ташвиш-ғамингда.
 Боболарнинг руҳи хурсанд бўлади,
 Бир ҳовуч фотиҳа қилган дамингда.

Омон бўл, соғ бўлгин, юртинг тинч бўлсин,
 Софликни ўзингдан канда қилмагин.
 Оиланг, хонадонинг қувончга тўлсин,
 Недир кам, недир ғам асло билмагин.

Оммавий ахборот воситалари ходимлари байрамига атаб

МУҲАРРИР ЖИМ ...

(Таҳририят ҳаётидан бир лавҳа)

Бугун байрам экан.
 Шу сабаб билан.
 Битганман сизга шеърлар.
 Агар гапни
 Мукаррамдан бошласам.
 Мукаррамхом бундай дерлар:
 - Омоннинг "бети" йўқ.
 битирмасдан қаёққадир
 кетиб қолибди
 Ҳусан аллакимлар
 суратини олибди
 лекин "надпись" йўқ.
 Баҳромдан кўнглим тўқ.
 Аммо,
 Умри ваъда қилган
 материал ҳали йўқ.
 Муборак "Умид"ни тайёрлаяпти.
 Ибодатда "Ишончли мулоқот".
 Сизга тилайман тоқат
 босмахонага кетгунингизча
 ҳаммаси тайёр бўлади ...
 . . . Муҳаррир бош ирғаб,
 жим қолади.

Муборак киради,
 "Мумкинми?" дея,
 Қанча вақтим кетди-я, зое
 Хатга жавоб бугун
 бўлади деган
 Бошлиғи
 Тошкентга кетиб қолибди.
 Хатга қўл қўйилмаган экан... ...
 . . . Муҳаррир бош ирғаб
 яна жим қолади...

-Абдулла ака
 бир табрик
 ташкил қилайин дегандим.
 Агар,
 Зарур топшириклар бўлмаса,
 дея кирар Умри қиз.
 Эртасига хат киради
 "Кутлуғ бўлсин туғилган кун,
 Узун бўлсин умрингиз".
 Имзо чекиб аризага
 Муҳаррир жим қолади...

* * *

Эшик секин очилади
 Пайдо бўлар Ибодат.
 Уялиб-тортиниб
 Бир бурчакка ўтиради.
 Унга блган бу одат.
 - "ТГФ" га борайинми,
 Ё "АТП" зарурми?
 Узоқларга боргунимча..
 Алоқачи,
 Ё алоқа зарурми?
 Сурати ҳам тайёр экан,
 Шуни ёзсам майлими?
 Муҳаррирчи,

Бошин ирғаб
Яна у жим қолади.

- Мумкинми,
деб кириб келар .
Гуля қиз ҳам.
Ўзи кулиб турган билан
кўнглида ғам.
Молиядан ҳар хил дакки
эшитса ҳам кулади.
- Хозирку ойликларни
олиб турибмиз
йил сўнгида
Абдулла ака.
Не бўлади?
Муҳаррир бош кўтариб
Дейди унга:
Райкомга ҳам
Обкомга ҳам хат ёзганмиз
Ташвишланманг,
ҳал бўлади.

- Чой берайми.
дея Дона қиз киради.
Муҳаррирнинг кайфиятин
бир қарашдан билади.
Муҳаррир жим
бош ирғайди
Ичадими-ичмайдими?
Ким билади?
- Эшиттириш тайёр бўлди.
кўрасизми?
Дея
Аста кириб келар
Шоҳиста
Муҳаррир жим
бош ирғайди

Демак,
 Кўрар экан дея
 қолдиради оҳиста
 Шундай қилиб
 иш тугайди
 Хайрлашар бирма-бир.
 Ҳамма кетган,
 лекин ҳамон
 ўтирарди муҳаррир.

Яна эшик очилди-ку,
 Энди кирган ким бўлди?
 Бу Салтанат
 опа экан
 Йиғиштириш керакдир.
 "Кеч бўлдику,
 кетмайсизми?"
 дея келган даракдир.
 Муҳаррир жим,
 Бош кўтариб,
 Аста-аста тин олди.
 Қолган ишни
 сумкага соб
 сўнг уйига
 йўл олди..

Изоҳ:

Мукаррам - масъул котиб,
Омон - қишлоқ хўжалик бўлими мудири,
Ҳусан - суратчи муҳбир,
Баҳром - муҳаррир муовини,
Муборак - хатлар бўлими мудири,
Ибодат - муҳбир,
Умринисо - муҳбир
Гуля - бухгалтер
Дона - котиба,
Шоҳиста - радио диктор.

БҮЗТҮРҒАЙ

Боғу - роғни беданага ташлаб
 Чўлга кетдинг бўзтўрғай.
 Шундай гўзал жойлар қолди
 Қайга кетдинг бўзтўрғай.

Сенинг билан бедана ҳам,
 Сиғарди -ку боғларга.
 Ҳеч бўлмаса юрсанг эди,
 Сўлим - салқин тоғларда.

Бизни ташлаб кетган жойинг
 Топган жойинг чўл бўлди.
 Изларингдан йиғлаб - йиғлаб
 Ёстикларим хўл бўлди.

Менга Ватан шундай ширин
 Деб кетдингми, бўзтўрғай.
 Садоқатинг кўрсатай деб
 Кеп-кетдингми, бўзтўрғай.

ИККИ ДЎСТ

Қишлоқда ўсганди бу иккала дўст,
Ўн уч сотих ҳовлига сиғиб юрарди.
Ҳар кун десам балки муболағадур,
Кун ора бир-бирин излаб турарди.

Шаҳарга келишиб “катта” бўлибди,
Машина .., дала ҳовли .., ғазна тўлибди.
Кеча орасидан қил ўтмай юрган,
Бугун
Бирин-бири мазах қилиб юрибди.

Алҳазар, алҳазар бу қандайин ҳол,
Йўғида тор ҳовлига сиғиб юришса.
Худо ол кулим деб бериб қўйганда,
Улкан шаҳарга ҳам сиғмай қолишса.

БОШИНГГА ИШ ТУШМАСИН

Дунё ўзи тор экан,
Дўст душманга зор экан,
Ким-кимгадир хор экан,
Бошингга иш тушмасин.

Хизматингда югуриб,
Бошингдан сув ўгириб,
Юрганлар кетди чегириб,
Бошингга иш тушмасин.

Қариндошинг қарамас,
Дўст кунингга ярамас,
Бу ҳеч кимга сир эмас,
Бошингга иш тушмасин.

Алик йўқ саломингга,
Эрк берма аламингга,
Сабр тила қаламингга,
Бошингга иш тушмасин.

Қўшнинг кўриб кўрмай ўтар,
Юрагингга ханжар ботар,
Яна кимлар кимга сотар,
Бошингга иш тушмасин.

Уйда онанг мункиллайди,
Хотининг ҳам тўнқиллайди,
Бемор отанг инқиллайди,
Бошингга иш тушмасин.

Бу кунлар ҳам ўтиб кетар,
 Яхши кунлар келиб етар,
 Терс қараган энди нетар,
 Бошингга иш тушмасин.

Дўстни дўстга зор қилма,
 Душманига хор қилма,
 Бу дунёни тор қилма,
 Бошингга иш тушмасин.

ЎЗИНГ АСРА ХУДОЙИМ

Бу дунёнинг "сир"лари кўп "сири" кўп,
 Баъзан ўни сиғар, бири кўп.
 Душманингнинг сенга деган "кири" кўп,
 Маломатдан Ўзинг асра Худойим.

Дўст бўлади атрофингда юради,
 Таъзияда қаторингда туради.
 Сенинг билан маишат ҳам қуради,
 Хиёнатдан Ўзинг асра Худойим.

Тупроқ тепиб мардлигини кўрсатур,
 Ҳокимларга ёлғонни-рост кўрсатур.
 Бирга юриб бирга туриб нақд "сотур",
 Сотганлардан Ўзинг асра Худойим.

Ким келмайди, ким кетмайди дунёдан,
 Тоғ ясайди, боғ ясайди рўёдан.
 Жаннат ясаб берар тоғли қоядан.
 Қоялардан Ўзинг асра Худойим.

Тупроқ ости мазорлигин унутма,
 Паймонангнинг тўлишини ҳам кутма.
 Кетар дунёда ўзингни катта тутма,
 Бевақт кетишлардан Ўзинг асра Худойим.

ҚАЙГА КЕТДИНГ ДҮСТГИНАМ

Яхши кунда ёнимда юрган дўстлар бор эди
 Бошларимиз қўшилса гўё давра тор эди.
 Бу даврага қанчалар қўшилишга зор эди,
 Лекин бугун йўқотдим, қайга кетдинг дўстгинам?

Мен ўлганда ювишга кирардинг деб юрардинг,
 Гўё менга борингни, юрагингни берардинг,
 Қайда бўлсанг ҳамиша соғлигимни сўрардинг,
 Лекин бугун йўқотдим, қайга кетдинг дўстгинам?

Гар ўлмасак тирикда айрилмасдик дўст эдик,
 Кўп нарсадан кечсак ҳам айрилмасдик дўст эдик.
 Дўстинг ёмон деганга бир умрга, қасд эдик,
 Лекин бугун йўқотдим, қайга кетдинг дўстгинам?

Қайда бўлсанг омон бўл, тирик бўлгин бир умр,
 Факат дўстлар ичида йирик бўлгин бир умр.
 Дўстнинг дўстга тилаги тирик бўлгин бир умр,
 Лекин бугун йўқотдим, қайга кетдинг дўстгинам?

ОТАНГ ИШГА КЕЛМАЙДИ (Ҳазил)

Йиллар қувлаб йилларни,
 Умрим ўтиб кетибди.
 Нафақага чиқишнинг,
 Гали бизга етибди.
 Эрта туриб, саҳардан,
 Ишга борар эдим-ку,
 Энди узун кун бўйи,
 Не қиламан, дедим-ку.
 Ўйлаб-ўйлаб Фирмага,
 Ишга бормоқчи бўлдим.
 Ҳамма ҳужжатларимни,
 Кичик сумкага солдим.
 Фирмага бир кичкина,
 Йигитча бошлиқ экан.
 Суриштириб ўргансам,
 Йигирма ёшлик экан.
 Ёш бола не билар деб,
 Менсимай кириб бордим.
 Ҳужжатларни кўрсатиб,
 Юрагим ёриб кўрдим.
 Дунёнинг у бошидан,
 Бу бошин билар эди.
 Ҳар қандайин саволга,
 Тез жавоб қилар эди.
 «Компьютер» деган қизи,

Ҳар ишни билар экан.
 Буюрган ишларини,
 Бирпасда қилар экан.
 «Интернет» деган бола,
 Чопиб-елиб юрибди.
 Ер юзидан хабарни,
 Олиб-келиб турибди.
 Кулча нондай қўлида,
 «Сотка» ўйнаб турибди.
 «Алло, алло жавоб бер»,
 Дея қувлаб юрибди.
 Бундай ўйлаб қарасам,
 Менинг ўрним бундамас.
 Бизлар ишлаган пайтда,
 Телефонлар индамас.
 «Интернет»и чопмасди,
 «Компьютер»и йўқ эди.
 Бари қўлда қилинар,
 Лекин кўнгил тўқ эди.
 Қўйнимизда телефон,
 «Алло, алло . . . » демасди.
 Қилган ишингни ҳатто,
 Баъзан қўшнинг сезмасди.
 Ўйлаб-қўриб тушундим,
 Замон ўсиб кетибди.
 Қари-қарияларнинг,
 Йўлин тўсиб кетибди.
 Ўйлай-ўйлай бош қашлаб,
 Бошлиқ олдиға кирдим.
 Елкасига қўл ташлаб,
 Аҳволим тушунтирдим.
 - Хафа бўлма болажон,
 Бунақаси бўлмайди.
 Эртадан бошлаб энди,
 Отанг ишга келмайди.

ЎҒЛИМ ҚАДАМ БОСДИ

Ўғлим қадам босди,
 босди бир қадам,
 Гурур билан тўхтади яна.
 Йўл бошида
 турар бир одам —
 Тўхтамасдан
 юр ўғлим қана.

Тўхтамасдан
 юр ўғлим қана.
 Сўқмоқлардан суяб ўтаман.
 Катта йўлга сени чиқариб
 Сўнг ортингдан
 аста кетаман.

. . . Мағрур кетган эди
 ўшанда ўғлим
 Ташна бўлмай
 суянчиқ қўлга.
 Бугун у ҳам
 суяб ўғлини,
 Кузатади ўшандай йўлга.

Мағрурона ўйга ботаман,
 Энди икки карра отаман.

ҚАРИГАННИНГ ҚАДРИНИ БИЛ

Қариганнинг қадрини
 билишинг учун,
 Ўзинг ҳам
 бир қариб кўришинг керак.
 Ўрнингдан
 сакраб туриб кетмасдан
 Қийналиб-суяниб
 туришинг керак.
 Кейин
 қўлингга
 ҳассани олиб,
 Зўрға-зўрға
 юришинг керак.
 Кўзингга қўш
 кўзойнак тақиб,
 Йўлингни ҳам зўрға
 кўришинг керак.
 Айтган гапларингнинг
 бирисин эслаб,
 Бирисин эсламай
 юришинг керак.
 Қон босими . . .
 юрак ҳуружи . . .
 Беш-олтита доридан
 «уришинг» керак.
 Санайверсам

Уни ўзинг
Етмиш йил
Бир соат
Айтганларимни
Хизматида
Ўзинг ҳам

"SMS"

"SMS" келди бир кун
 Менинг суйган қизимдан.
 Хотиним мени пойлаб,
 Юрган экан изимдан.
 "- Оҳ, азизим,соғиндим
 Учрашайлик бир куни.
 "SMS" ёздим Сизга
 Етказайин деб шуни. "
 " - Жуда яхши ўйлабсиз
 Мен ҳам соғинган эдим.
 Фалон кун, фалон жойда
 Учрашсак майли" дедим.
 Учрашув жуда гўзал,
 Жуда ширин ўтмоқда
 Кўчага шундай чиқсам
 Хотинжоним кутмоқда.
 Ана жанжал, ана "жанг" . . .
 Оламни тутиб кетди.
 Бундан бошланган "миш -миш"
 Маҳаллага ҳам етди.
 Шундан бошлаб "SMS"
 Ёзишимни ташладим.
 Бугундан ҳаётимни
 "SMS"сиз бошладим.

МЕН БОЛАМНИ СОҒИНДИМ

Булоқчалар очиб кўзин,
Бойчечаклар айтиб сўзин,
Кўрсатганда энди ўзин,
Мен боламни соғиндим.

Лоламининг тоғда битган,
Энг гуллаган чоғда кетган,
Лола билан бирга ётган
Мен боламни соғиндим.

Тупроқларинг енгил бўлсин,
Қабрларинг нурга тўлсин,
Атрофингда хурлар юрсин,
Мен боламни соғиндим.

Фарзандингга боқиб-боқиб,
Елкасидан қоқиб-қоқиб,
Имкон қадар кўнглин топиб,
Мен боламни соғиндим.

Умр берсин болаңг учун,
Сарфлайман қолган кучим,
Ўнг келсинда кўрган тушим,
Мен боламни соғиндим.

САЙДИНГ УЧИБ КЕТДИ

(Лазизжон ўғлимнинг хотирасига)

Куйган жигари-бағри
садпора экан мандек...
 (Фурқат).

Сайдинг учиб кетди сайёд,
 Тутиб олгувчилар борми ?
 Ё ортидан менингдек,
 Йиғлаб қолгувчилар борми ?

Мен ортингдан йиғлаб қолдим
 Сенсиз гўё ёлғизман
 Ёлғизлигим билдирмай
 Мен-ла қолгувчилар борми ?

Сайдинг учиб кетди сайёд,
 Юрагимни поралаб
 Пораланган юрагимга,
 Малҳам бўлғувчилар борми ?

Жонсиз бўлиб қолди юрак,
 Жон солғувчилар борми ?
 Ёки ҳолсиз юрагимни,
 Сотиб олғувчилар борми ?

Сайдинг учиб кетди сайёд,

Кутиб олғувчилар борми ?
 Ё йўлидан қайтариб,
 Олиб келгувчилар борми ?

100 ЙИЛ . . .

(Ўзим ҳақимда эртак)

ЮЗ ЙИЛ ОЛДИН-БОБОМ:

(1840 йилдан бери)

Бор экану йўқ экан,
 Оч экану, тўқ экан.
 Айтадиган эртакнинг,
 Ёлғонлари йўқ экан.

**Тарих ўзи юз йилда,
 Бир марта қайтар экан.
 Ҳар миллатга ҳар тилда,
 Ўз сўзин айтар экан.**

Бундан юз йил илгари,
 Инқилобдан сал нари.
 Саккиз юз қирқдан бери,
 Буюк Туроннинг ери.
 Алғов-далғов замонда,
 Чимкент-Сайрам томонда.
 Туғилди бир аллома,
 Битилди ғазалнома.

Шоирнинг исми Юсуф,
 Сарёмий - таҳаллуси.
 Айтиб матлааъ бир жуфт,

Кўпларни мот қилгуси.
 Шоирлар орасинда,
 Ўткирлик борасинда,
 Муқимийга тенг бўлган,
 Бағри жуда кенг бўлган.
 Қалами ўткир экан,
 Сўзлари кескир экан.
 Тенги йўқ заковатда,
 Ҳам фаҳму-фаросатда.
 Туркийда ҳам форсийда,
 Ғазаллар ёзар экан.
 Унинг тўғри сўзидан,
 «Катта»лар безор экан.
 Ўзлигин-ўзин айтиб,
 Ўзбекнинг сўзин айтиб,
 Давраларни қиздирар,
 Ёмонларни бездирар.
 Ўзи кўп одамохун,
 Соҳилига сиғмаган,
 Кўпириб оққан Жайхун.
 Шеър айтиш унинг учун,
 Йиғиб олиб бор кучин,
 Эртас айтгандай экан.
 Одамлар кўнглин олиб,
 Сумкага муҳрин солиб,
 Ишдан қайтгандай экан.
 Буюк Навоий сатрин,
 Ошириб ашъор қадрин,
 Машҳур «Қўқон ушшоғи»н,
 Этган экан адоғин.

Афсус, кўп асарлари
 Бизга етиб келмаган.
 Балким ўзи атайлаб,
 Уни китоб қилмаган.
 Ўлмай туриб келажак,
 Авлодин ғамин еган.
 «Умрим тугаб мен ўтсам,
 Менинг ёзган ашъорим,

Тегмасин ҳеч озорим,
Мен билан кўминг» деган.

**Ҳаёт шундай фалсафа,
Бир умрга йиғади,
Ер юзига сиғмаса,
Ер тагига сиғади.**

ЮЗ ЙИЛДАН KEYИН- МЕН:

(1940 йилдан бери)

**Тарих ўзи юз йилда,
Бир марта қайтар экан.
Ҳар миллатга ҳар тилда,
Ўз сўзин айтар экан.**

Шул алломага авлод,
Ўтган яна кўп аждод.
Лек ичинда сараси,
Сарёмий чевараси.
Оқар қон томирида,
Ул қоннинг замирида,
Буюк шоир жони бор,
Сарёмийнинг қони бор
Вазминлигу-камтарлик,
Кўп фазилат айтарлик,
Улуғ бободан мерос,
Чеварага ўтиб мос.
Абдулла шоирга мос,
Буюк аждодига хос.
Зикрулло бобо ўғли,
Юраги ўтли-чўғли.
Бободай оғир-вазмин,
Ул чун муқаддас замин.
Тўкилган киндик қони,
Олимкент, Оққўрғони.
Икки ўғил, икки қиз,
Бешта невараси бор.
Уч китоби уч ўғил –

«Учта чевараси бор».
 Бугун олтмиш ёшида,
 Улуғ ишлар бошида.
 Ўйнаб –кулиб юрибди,
 Йигитлардай турибди.
 Қирқ йилдан ортиқ ишлаб,
 Ҳалол еб, ҳалол тишлаб,
 Бировдан кам бўлмади,
 Ярим йўлда толмади.
 Ватан юки елкада,
 Ярим йўлда қолмади.
 Қолган умрига Худо,
 Ўзи барака берсин.
 Ҳар ким насибасини ,
 Ўзи еб, ўзи терсин.

ЮЗ ЙИЛДАН КЕЙИН-ЧЕВАРАМ:

(2040 йилдан нари)

**Тарих ўзи юз йилда,
 Бир марта қайтар экан.
 Ҳар миллатга ҳар тилда,
 Ўз сўзин айтар экан.**

Орадан юз йил ўтиб,
 Дунёга келибсан сен.
 Ашъорларимни ўқиб,
 Кўтариб юрибсан сен.
 Давраларда шеър ўқиб,
 Кўтардинг-ку хушимни.
 Сен бугун қилаяпсан,
 Менинг қилган ишимни.
 Дунё ўзи шундайин,
 Навбат билан ўтаркан.
 Бир кун номинг улуғлаб,
 Марсиялар битаркан.
 Шажарамда шеър ёзса,
 Икки минг қирқинчи йил.
 Юсуф ва Абдуллалар,

Тирилиб келди деб бил.
 Айтар бўлсанг сўзимни,
 Жонлантириб ўзимни.
 Роҳатин кўриб юргин,
 Солиҳ ўғил-қизингни.
 Отанг, онанг, Ватанинг,
 Сиғинган Каъбанг бўлсин.
 Боболар йўлидан юр,
 Аллоҳга Тавбанг бўлсин.

ЕТТИ ОТА

(Ш а ж а р а-достон)

“Ўғил бола етти отасини билиши керак” дейди доно халқимиз. Қўлимдан келганича ҳаракат қилдим. Тўртта отамни топдим. Бешинчиси ўзим, олтинчиси ўғлим, еттинчиси неварам. Ҳеч бўлмаса энди кейинги авлод етти отасини билишади-ку. Шунга ҳам шукур . . .

Муаллиф.

*Ҳаёт деган бир карвон,
 Кетиб-кетиб боради.
 Ул карвонга эргашиб,
 Умрим ўтиб боради.*

*Умр деган югурик,
 Сувдан-да тез оқаркан.
 "Сиз ҳали ёш йигитсиз"
 Деса сизга ёқаркан.*

*Шу сўзларнинг кайфида,
 Ўтиб-ўтиб кетибмиз.
 Худо хоҳласа бу йил,
 Эллик саккизга етибмиз.*

*Йил югурик умрлар,
 Чопиб-чопиб кетади.
 Бу ўткинчи дунёда,
 Бир кун навбат етади.*

*Шунинг учун боримни,
Оқ қозғозга туширай.
Кейинги авлодларга,
Фариштадай учирай.*

*Улар билсин Боболар,
Кимлар бўлиб ўтганин.
Қандай юртларда яшаб,
Қандай келиб- кетганин.*

Биринчи авлод

*Мен билган боболарнинг
Каттаси Абдушукур
Салла ўраб чиқсалар
Сиймодан ёғилар нур*

*Мулла Абдушукур деб
Ҳамма ҳурмат қиларкан
У киши ҳам қавмини
Жуда яхши биларкан*

*Мулла ёлғиз ўғлига
Юсуф деб от қўйипти.
Илм бериб чарчамай
Камолига тўйипти.*

Иккинчи авлод

«ЎЗБЕК АДАБИЁТИ»дан

1960 йилда, Тошкентда ЎзССР Давлат Бадиий адабиёти нашриёти томонидан чоп этилган «Ўзбек адабиёти» тўртинчи том, биринчи китобининг 177-196-бетларида бобом ҳақида қуйидагича ёзилади :

ХІХ аср иккинчи ярми ва ХХ аср бошларида ўзбек адабиётининг кўзга кўринган вакилларида бири мулла Абдушукур ўғли Юсуф Сарёмий тахминан 1840 йилда Чимкентнинг Сарём қишлоғида туғилди.

Юсуф ёшлик вақтлариданоқ адабиётга катта муҳаббат билан қаради, ўзбек ва форс-тожик адабиётларининг йирик намояндалари Лутфий, Навоий, Бедил ва Ҳофизларнинг асарларини кўп мутолаа қилди. У ҳуснихатга ҳам қизиқиб, ўз даврининг етук хаттоти бўлиб етишди. Юсуф Чимкент ва Бухоро шаҳарларида ўқиган. Юсуфнинг қайси йиллардан ижод қила бошлаганлиги

маълум эмас. У жуда кўп ишқий-лирик ғазаллар, мухаммаслар, мураббаълар ва таржиъбандларнинг авторидир. Юсуф Сарёмийнинг ижодида сатирик характердаги асарлар ҳам учрайди. Аммо унинг -сатиралари бир ерга тўпланмаган ҳамда ўрганилмаган.

Юсуф Сарёмийнинг сатирик ва юмористик асарлари билан бир қаторда, диний-мистикани тарғиб қилувчи асарлари ҳам учрайди

Юсуф Сарёмий Тошкент, Бухоро ва Қўқон шаҳарларига бир неча бор саёҳат қилади, у ердаги олим ва адабиёт аҳллари билан дўстлашади. У 1912 йилда ўз қишлоғида вафот этди. Сарёмийнинг ғазалларидан намуналар шу даврда нашр қилинган баёзларда чиққан.

Юсуф Сарёмий вафотидан кейин шоир Тавалло томонидан 1914 йилда «Баёзи Мавлавий Юсуф Сарёмий» номи остида унинг асарлари нашр этилган. Унинг ҳажвий асарлари бу тўпламга киритилмаган.

*Ана шундай экан бизнинг боболаримиз,
Боболарга етсин наволаримиз.
Аҳмад Яссавийга нафақат юртдош,
Унга ўхшаб кетар айтган наволарингиз.
Аҳмад Яссавийни Пирим деб билган,
Сайрамда Сайрамга кўп ишлар қилган.
Илмли-билимли бўлишга чорлар,
Солиҳ амалларни қилишга чорлар.
Агар бекор ўтса инсон ҳаёти.
"Беҳосил ҳаёт" деб куну-тун зорлар,
У борган давралар гулгун ёнарди,
Ҳаётга-меҳрга ҳамма қонарди.
Шундай давраларнинг У гули эди,
Сайрамнинг сайраган булбули эди.
Булбул нола қилиб номи таралди.
"Сайрам ота - Сонсиз боб!" - шони таралди.*

* * *

*Мулла Абдушукур ўғли Юсуф Сарёмий,
Илми-билими Сайрамда олди.
Илмга - билимга бу чанқоқ йигит,
Олган билимига қоникмай қолди.
Форс-тожик, араб тилин биларди,
Навоий, Бедилга ҳавас қиларди.
Яссавий, Фузулий, Хофизларни ҳам,
Ёддан айтар эди, ёддан биларди.*

* * *

Илмга -билимга чанқоқ юраги,

Эл-юртга омонлик эди тилаги,
 Куч қувватга тўлган эди билагги,
 ЭНДИ қаён борсин Юсуф, илм истаб.
 Ғазаллар битдилар ғазалхон бўлди,
 Муҳаммас, мусаддас, рубоий тўлди.
 Қитъа, фард, таржиъбанд- ҳаммаси бўлди,
 ЭНДИ қаён борсин Юсуф, илм истаб.
 ИЛМ истаб Тошкентга келгани аниқ,
 Илмга - билимга юраги ёниқ.
 Элига-юртига тилаги тиниқ,
 ЭНДИ қаён борсин Юсуф, илм истаб.
 Илм истаб Юсуф чанқоқ юрарди,
 Бухоро илму-толибларни чорлаб турарди.
 Юсуф ўз бахтини унда кўрарди.
 Бухорога борди, Юсуф илм истаб.

* * *

Бухорода илм олиб қайтди элига,
 Не юкларни боғлаганди энди белига,
 Қандай яхши қушлар қўнди унинг қўлига,
 Лекин Турсунжондай гўзал бўлмади.

Қанча-қанча ғазал битди улар номига,
 Улар ҳам бўш келмадилар, тортди домига,
 Лекин дардкаш бўлолмади Юсуф ғамига,
 Юрагидан битган ширин ғазал бўлмади.

Умр ўтар, ёши кетар уйланмоқ керак,
 Гўзаллар гўзалин сайламоқ керак,
 Бир оҳуни ипга бойламоқ керак,
 Лекин, Турсунжондай асал бўлмади.

Пешонада бори Турсунжон экан,
 Мамаюсуф ори Турсунжон экан,
 Юракдаги зори Турсунжон экан,
 Турмуш қуриб ундан ўсал бўлмади.

* * *

Ширин ҳаётининг ширин дамлари,
 Ортда қолиб кетди ҳает ғамлари.
 Ўғил фарзанд кўриб, ўғлига энди,
 Маъди Махсум дея қўйди номларин.

*Худо берганига беради экан,
 Ҳалол юриб, ҳалол турсанг келади экан,
 Ўғил орқасидан яна бир ўғил,
 Ёлғиз юрмасин деб беради экан.*

*Мадазим Махсум деб отларин қўйди,
 Маҳаллани чақириб катта қўй сўйди.
 Ҳамма ҳазил-ҳузил, шеърхонлик қилиб,
 Мамаюсуф домланинг меҳрига тўйди.*

*Худо ўғил берди, учинчи фарзанд,
 Мамаюсуф домла ҳаммадан хурсанд.
 Фазлуллоҳ деб унга отлар қўйишиди.
 Яна хушчақчақлик, қўйлар сўйишиди.*

*Шундай бошладилар турмуш ташвишин,
 Муҳр ясаи, ҳаттотлик ишин.
 Заргарлик, ҳақимлик қила бошлади,
 Юритиш керакда оиланинг ишин.*

* * *

*Юсуф ижод қилар гуркираб -ўсиб,
 Кечаси шоиру, кундузи косиб.
 Довруғи ёйилар, ҳатто Тошкентга,
 Етиб келган эди Чимкентдан ошиб.*

*Уни кўрмоқликни истаб қолдилар,
 Сухбат қурмоқликни қистаб қолдилар.
 Ўша даврдаги казо-казолар,
 Бирга бўлмоқликни истаб қолдилар.*

* * *

Бир-икки оғиз гап шоирнинг шаклу шамойили, шахсияти ҳақида. Яна Икромжон ота хотираларига мурожаат этамиз. У киши бу ҳақда шундай ҳикоя қилади: «**Юсуф Сарёмий баланд бўйли, қорамағиз, юзи ўртача тўлаликдаги ҳозиржавоб, нозиктаъб, ним жилмайиб сўзловчи, салобатли сиймо эди. Домла жуда одамохун эдилар. Сухбатларига ҳамма мушток бўларди. Чойхона одамларга тўлиб кетарди. Кенг яғринли, гавдали, қоракўз, қорақош, қизил-мағиз юзли, кенг пешонали домлага ихчамгина салла жуда ярашиб турарди.**».

(Б.Қосимов, М.Тожибоева. “Юсуф Сарёмий”. Танланган асарлар. Тошкент, “Маънавият” - 2002). ”

Ҳам одам охун, ҳам ҳозиржавоб,
Қўлдан келганига қиларкан савоб.
Шунинг чун домланинг ҳурмати баланд,
Этагини ушлаб қиларкан тавоф.

Домла юрган жойда кулги юради,
Ҳурматига ҳамма қатор туради.
Ҳамма Сайрамликлар қатори у ҳам,
Оддий, камтар ҳаёт суради.

* * *

ЎзФАШИ Қўлғезмалар фондидаги А. Носиров материаллари орасида «Гулистон»нинг мутаржими Муродхўжа домланинг бир воқеий ҳикояси сақланади. «Мажлисида бадеҳатан айтарди ва хотири жуда тез эрди»,— деб ёзади у ва шундай ҳикоя қилади: «Бир кун баҳор айёмида фақирнинг хужрасинда — мадрасаи Бек*да бир қанча шоирлар билан ўлтирушга камзуда Юсуф домла ногоҳ ота мазорига саёҳат ва зиёрат билан бормоқимизни ташвиқ айлаб сўради. Хуллас, ул тарафга жўнадик. Йўлда Чархий кўчасида ҳовлиси бор фақирнинг. Хешларимдан бўлмиш Саидакбархон навжувонни чақириб кўрсам, ҳовлисидан бир бола чиқиб, «Акам чакалакка кетганлар»,— деди. Шул онда Мавлоно Юсуф бадеҳатан:

**Биз келсак, кетган эканлар чакалакка,
Раҳм айламайин бир неча биздек кафалакка,—**

дея ушбу радиф ва баҳрда кўчада бир ғазал айтадилар, йўлдаги ҳамроҳлар — Камий, Зулулий**, Омилий*** деган шоирлар Мавлононинг иқтидорига ҳайрон қолдилар».

Мадрасаи Бек* - Эски жувадаги “Бекларбеги” мадрасасида Ю.Сарёмий таҳсил олган.

Зулулий** - наманганлик шоир, XX аср боши матбуотида фаол иштирок этган.

Омилий*** - Муллақосим Мўминжон ўғли(1868-1944), Тошкентнинг Бешёғоч даҳасидан.

(Б.Қосимов, М.Тожибоева. “Юсуф Сарёмий”. Танланган асарлар. Тошкент, “Маънавият” - 2002). ”

Афсус, ҳажвлари китоб бўлмаган,
Бизнинг авлодларга етиб келмаган.

Шоирнинг ҳурмати кўп улуг эди,
Ижоди баркамол ва тўлиқ эди.

*Сайрамда "Тошкент" деган маҳалла бўлар,
Унда Юсуф домла ҳаётин қурар.*

*Тошкенту Самарқанд, Қўқон, Фарғона,
Дўстлари согиниб ёна ва ёна.*

*Қимизхўрлик учун борар эдилар,
Юсуф ҳам Тошкентга келар эдилар.*

Юсуф Сарёмий Тошкентга келганида кўпинча каландархоналик Қосимхонтўра — Музтарибларникига тушар, гоҳо Сайрамдан миниб келган отини шу ҳовлида қолдириб, Самарқанд, Бухоро, Хўжанд, Қўқон, Фарғона шаҳарларига дўстлариникига йўл олар экан. Бу ҳақда Мўминжон-Тошқин шундай ёзади: **«Ҳар йили Юсуф Сарёмий Сарёмдан от билан келиб, шу Қосимхонтўра — Музтарибнинг меҳмонхонасига тушиб, 2-3 кун меҳмон бўлганидан кейин, отини шу жўрасиникига ташлаб, ўзи Бухоро, Самарқанд ҳам Фарғона шаҳарларига, адабиётшунос ва ихлосманд одамларникига юриб кетар эди. Шоир Музтариб отбоқар — хизматкорига буюриб, сўфининг отини боқтириб келтирар, келишига яна совутиб, тайёрлатиб қўяр эди».**

Қосимхонтўранинг отаси Сайфиддинхонтўра тошкентлик каландарларнинг пири бўлиб, шоирларни тўплаб, суҳбат қуришни хуш кўрарди. Бу даргоҳда табиатан бадиҳагўй, ҳажвий истеъдоди ҳам рубоийсидан қолишмайдиган Юсуф Сарёмийнинг обрўси баланд эди.

(Б.Қосимов, М.Тожибоева. "Юсуф Сарёмий". Танланган асарлар.

*Дунё ўзи шундай бирпаслик бекал,
Унга кимлар келиб, кимлар кетмаган.
Унинг дўстлари кўп, ҳурмати бисёр
Лекин Юсуфда ҳам қолиб кетмаган.*

*Хизматга-хизмат, иззатга-иззат,
Қўллар кўксиди шай турган доим.
Ёзиқлик кўрпача, дастурхонида,
Тўртта ширин патир, чой турган доим.*

Мўминжон-Тошқин Каримбек Камийга жиян — акасининг ўғли бўлади. Ўзининг «Тошкент шоирлари» қўлёзмасида гувоҳлик беришича, Камий билан Юсуф Сарёмий муносабатлари ниҳоятда самимий, дўстона кечган. Хислат, Мискин, Сидқий, Таваллоларни Юсуф Сарёмий билан таништирган ҳам Камий бўлади. Улардан Тавалло Сарёмийга бевосита шогирд бўлиб қолди. Ҳатто унинг таҳаллусини ҳам шу шоир қўйиб берган эди.

Биргина кичик замондошларини эмас, бир-бирларини ғойибона яхши билган икки устоз шоир Ю. Сарёмий ва Муқимийни ҳам топиштириб қўйган Камий бўлади. Дарвоқеъ, Собир Абдулла «Мавлоно Муқимий»да ушбу воқеани шундай тасвирлаган эди:

«...Муқимий билан Камий ғиштин зина билан чиқиладиган «Кўкалдош»га кўтарилдилар ва жиловхонада кутиб ўтирган Хислат, Мискин, Сидқий, Таваллоларни Юсуф бир йигитга дуч келдилар. Бу йигит шоир Хилватийнинг ўғли Азко* эди. Хужрага киргач, бир қоғоз чиқариб тутди, унда шоир Хилватий Муқимийни уйига таклиф қилиб, Сайрамдан Юсуф Сарёмий келганлиги, у киши Муқимий билан танишишга иштиёқманд эканлиги, эртага кеч ташриф буюрилишини илтимос қилган эди. Муқимий номани кўздан кечиргач, табассум билан Камийга узатди :

— Мулла Каримжон, бугун ўнг ёнимиз билан турган кунимиз экан, хурсандчилик! Ҳурматли Юсуф Сарёмий билан кўришишга муяссар бўлсак, яна ҳам улуғ иш бўларди.

— У кишини бугунга таклиф қилган эдик, бу кеч матбаа ношири Ғулом поччанинг** уйларига мукаллаф эканликларини айтиб, эртанинг ваъдасини бердилар.

Азкодан бу сўзни эшитгач, иккалалари баб-баравар кулиб юбордилар. Камий Муқимийнинг елкасига қоқиб, яна ҳам қаттиқроқ кулди :

— Ўта улуғ иш бўладиган бўлди. Сарёмий билан ҳам эрта, ҳам бугун тўйиб суҳбатлашишимиз мумкин».

Азко*(1870-1936) - Мўминжон Тошқин маълумотида кўра кўкчалик Султонмуҳаммад Роғубий(1835-1898)нинг ўғли(қаранг: “Тошкент шоирлари . . .”, 402-бет). Хилватий эса: “Тазкирай қайғомий”да андижонлик деб берилади. Қўлёзма(2-ж. 383-бет).

Ғулом почча** - гап, чамаси ношир Ғулом Ҳасан Орифжон устида кетаяпти(Б,М.М., М.Т.).

(Б.Қосимов, М.Тожибоева. “Юсуф Сарёмий”. Танланган асарлар.

*Ҳа, икки шоир-икки олий зот,
Бир-бирин бағрига босиб кўришди.
Тўрға чиқинг дея ҳурматин қилиб,
Бир-бирига қараб туришди.*

*-Тўрда икки жой бор, иккингизга ҳам,
Дея Камий марҳамат қилди.
Сиз юринг дея Юсуфнинг,
Муқимий қўлтигидан олди.*

*Ҳар иккисин тўрға ўтқазиб,
Фотиҳалар чиройли бўлди.
Шоирлар, мухлислар, хофизлар билан*

Икки хона одамга тулди.

*Мушоира тонггача бўлди,
Ҳофизлар ҳам қўшиқ куйлашди.
Кулгилардан жағлари толди,
Қизик-қизик, қизик сўйлашди.*

Собир Абдулланинг "Мавлоно Муқимий" асарида Муқимий бу учрашувни куйидагича эслайди:

Бундан бир неча ой олдин матбаа нозири ва ношири Ғулом Ҳасаннинг меҳмонхонасида ўтган тансиқ суҳбатни эслар экан, ўшандай суҳбатнинг яна қайтарилиши энди мумкин бўлмас деб ўйлади. Ахир, инсоф билан айтганда Тошкентнинг кўпчилиги фозил, шоир ва хаттотлари шу кеча тўпланган эдилар. Овозини граммпластинкага ёздириш учун Қўқондан келган Фарзинча билан Абдуқодир ганчкорнинг ўқиб берган қатор мақомлари, Шожалил, Шобаротларнинг ҳурматли Юсуф Сарёмий ғазалига айтган Қўқон ушшоқлари, айниқса Юсуф Сарёмийнинг ўзи бу суҳбатга хол бўлиб тушганлиги ётган ерида Муқимийни ҳая-жонлантирмай қўймас эди.

ҚЎҚОН УШШОҒИ

*Қаро кўзунгни асири мудом сурмаи ноз,
Замона кўрмади бир сан каби бути танноз.
Ваҳ, у на шўх кўзинда, танимда юз табу тоб,
Не маст нуқта сўзинда, дилимда сўзу гудоз.
Чаманда сарв қаддингдек латиф эмас шамшод,
Юзинг гули каби ризвон гули эмас мумтоз.
Юзунгни равзада насрин хаёл айласа кам,
Латофатингни эрам боғида пари деса оз.
Отарда сийнама ҳар бир ухунгга жон берайин,
Ки бўлса наргис хиндуйи ғамза, тирандоз.
Рақиблар била май ичди бизнидоғ қилиб,
Мудом дилбар душманнавозу дўстгудоз.
Рақам чекарда хати анбарингни котиби сунъ,
Берибдур лаълингга ёқут суйи билан пардоз.
Хумори бодаман, эй соқий, тут аёғ манга,
Етушти мавзуси гул, мутриб, эт таронани соз..
Ичурди илгида гулрух бинафша жомида май,
Бул эмди, Юсуфий, чун авнадалиб нағматароз.*

Хусусан, Шобарот, Шожалил ва Солиҳ ҳожилар билан пойгада одоб билан ўтирган норғул, шерсурат, ёқимли йигитга навбат берилганда, у мақомларни

чиройли ўқиб, ширали ва кучли овози билан аҳли суҳбатни ҳайратда қолдирган эди. Бу йигитни Муқимий билан Юсуф Сарёмийга Мулла Тўйчи деб таништирдилар.

(С. Абдулла. "Мавлоно Муқимий". Ғ. Ғулом номидаги адабиёт ва саънат нашриёти. Тошкент 1978 йил).

*Яхши одам билан яхши учрашув,
Абадий ёдингда қолади экан.
Олий зотлар берган сенга тасалли,
Ҳамма ташвишингни олади экан.*

*Муқимий тан берди Юсуф зеҳнига,
Ўзининг кўнгли ҳам ёришиб кетди.
Икки олий зотнинг фикри-зикри ҳам,
Бир-бирига қоришиб кетди.*

* * *

Муқимий Тошкентга келиб ўрнашганининг иккинчи куни Каримжон Камий билан Сайрамга бориб, бир неча кун Юсуф Сарёмийга меҳмон бўлди, Туркистон ва Чимкент саёҳатларидан тугалмас хотирот билан Тошкентга қайтди.

(С. Абдулла. "Мавлоно Муқимий". Т-1978).

*Юсуф: Сайрам-Тошкент ўртасига,
Дўстлик кўпригин қурган.
Бу кўприклардан қанча олий зотлар,
Шоирлар юрган.
Юсуф эса уларга доим,
Мезбон бўлиб турган.
Лек, шундайин ширин замонда,
Юсуф гуллаб юрган чаманда.
Бир ноҳушлик, ўғли Фазлуллоҳ,
Вафот этди Сайрам томонда.*

Юсуф Сарёмий 1906 йилда ёзган "Марсияи писари Фазлуллоҳ ном" асарида:

*Баҳори умри хазон ўлди, оҳ қани бойирим,
Узулди нахли ҳаётимни шохидин самарим.
Қаришгонимда бу бори чарони матомдин,
Нетай, қаддим букулуб, синди, дўстлар, камарим . . .
дея зорланади.*

Шундан олти йил ўтгач, 1912 йилда Юсуф Сарёмий вафот этади.

Тошкентда Юсуф Сарёмий билан Мавлоно Муқимийни таништириб, яна Сайрамда ҳам уларнинг ўзаро учрашувларида беминнат воситачи бўлган Каримбек Шарифбек ўғли - Камий жияни Мўминжон Муҳаммаджонов - Тошқин икковлон, 1912 йилнинг апрел ойида извошда Авлиё-Ота (Тароз) га отланади. У йўл-йўлакай Юсуф Сарёмийни зиёрат қилмоқчи бўлади.

Аммо Камий Сайрамда тасодифан буюк шоирнинг таъзияси устидан чиқади.

Бу воқеани Мўминжон Муҳаммаджонов ҳали нашр этилмаган "Тошкент шоирлари" номли тазкира характеридаги қўлёзма асарида мухтасар қилиб ёзиб қолдиради.

Тошкентлик маданият аҳли орасида Юсуф Сарёмийнинг ҳурмати баланд эди. Унинг вафотини эшитган Камий - Тошкандий, Тавалло, Хислат ва бошқалар унга бағишлаб марсиялар битадилар.

Камий Тошкандий:

*Ўтиб кетди афсус даврони, Юсуф,
Тутиб мотамин қолди аҳвони, Юсуф,
Етушганда етмишга умри азиз,
Ажсал охири тутди дамони, Юсуф.
Сўзим қолса оламга бадаз ўзим,
Дер эди дилида кўп армони Юсуф.
Чиқиб бир жувонмард ихлосманд,
Кўринг чоп қилдирди девони Юсуф.
Ки яъни Тавалло лақаб талмизи
Этиб саи орттирди бас шони Юсуф.
Ҳамма бўлди сероб тасхиҳдин,
Ғазаллар айди чун ғазалон Юсуф.
Комий рўйи табъи ийла тарихин айт,
Хуш бўлди навтабъи девони Юсуф.
(1332 ҳ.й.)*

Тавалло:

*Эдим бу соҳиби девона шогирд,
Этардим хизматини аз дилу жон.
Отамнинг номи Хўжамёр эрди,
Манинг отим эрди мирзо Тўлаган.
Тавалло деб тахаллус лутф бирлан,
Жаноб устозим манга қўйган.
Эшитгач рихотин ул устозим,
Оқиздим кўзларимдан ёш чандон,*

*Ажал андан асарлар қолдирибон,
Ўзин қилди қора тупроқда пинхон.
Очилди рўйи бирла бу Тавалло,
Деди тарихини "Бир ғунча девон".
(1332 х.й.)*

Шоирнинг шеърлари ҳаётлигида турли баёз - тўпламларда босилган. Масалан, уларга "Баёз" (1893), "Баёз", (1907), Армуғони Хислат (1911), "Баёзи Муҳалло" (1912), "Баёзи гулшани ашъор", "Баёзи Хазиний" (1912) кабиларни киритиш мумкин. Ушбу тўпламлар шоир ижодий меросини тўплаш ва мухлисларга етказишнинг илк босқичидир. Сарёмий ижодига эътибор вафотидан кейин ортди. 1914 йилда шогирди Тавалло устози асарларини йиғиб, "Девони Мавлавий Юсуф Сарёмий" номи билан нашр этди. Бу шоир ижодий меросини ўрганишда асосий ва ягона манбадир. Афсуски, унинг қўлёзма нусхасини учратмадик. Табиийки, тошбосма нусхалари анча (масалан, ЎзФАШИда, 117, 118, 119, 120, 6028, 9072; Андижон шаҳар Адабиёт ва санъат музейида - 1720, 2185, 728, 799 ва ҳ.к.).

Китобга Расулмуҳаммад Шоший ўғли Мулла Ўтаб хаттотлик қилган. Камий, Васлий, Саъдий, Хилватийлар таърих битганлар, ношир "жувонмард, ихлосманд" Таваллони, "хатти хўб" Мулла Ўтабни олқишлаганлар. Китоб анъанавий девон тартибига амал қилиб тузилган. Ҳажми 160 бет бўлиб, шоирнинг ғазал, мухаммас, мусаддас, рубоий, қитъа, фард, таржиъбанд каби 12 поэтик жанрга мансуб 200 дан ортиқ шеъри киритилган. Умумий адади 4684 мисра. Энг ката ўринни ғазал эгалайди: 131 та (2706 мисра). Мухаммаслар (жами 15 та) ҳам салмоқли (1065 мисра) ўрин тутди. Бир қисм шеърлар форсийда ёзилган.

Сарёмий замондошлари шоир салоҳиятини юксак баҳолаганлар. Камий унинг ғазалларини сўз ўйини билан "ғазалон" (ҳам ғазаллар, ҳам гўзаллар маъносида) деб таърифлади. Хислат эса девонга "Гулшани аҳли муҳаббат" деб таърих ёзди.

Дарҳақиқат, Юсуф Сарёмий қалами пухта шоир. Сўзни, оҳангни теран ҳис этар, шеър санъатидан яхши хабардор эди. Ўзбекчада ҳам, тожикчада ҳам бирдай ёза оладиган шоир эди. Унинг Навоий, Фузулий, Андалиб, Амир, Ҳофиз Шерозийга боғлаган гўзал мухаммаслари бор. Ғазал, таржиъбандлари орасида юксак шеър санъати намуналари дейиш мумкин бўлганлари ҳам учрайди.

(Б. Қосимов, М. Тожибоева. Ю. Сарёмий. Танланган асарлар.)

Шоир Сайрам қишлоғида Қози Байзовий мазорига дафн этилган. У кишининг васиятларига асосан китоблари қопга солиниб, ёнларига кўмилган экан.

Учинчи авлод

Юсуф Сарёмийнинг ўғли Мади Махсум мўмин, яхши одам эди. Биз "дума" кезимизда улар ҳам "дума" бўлганлар. Руслар Чимкентни, сўнг Сайрамни урушиб олиб, тоғ томонга чиқиб кетганда, бир гилза (сувалоқдай ўқ) кўчага тушиб қолибти. Мади Махсум уни уйига олиб бориб уриб, очиб кўрганда порох портлаб кетади. Ханникка кулаган Махсум ўлмай қолади.

(Профессор, Сайрам музейи мудирини Мираҳмад ҳожи Мирхолдоров ва Ўрмон Собир "Сайрам Сабоси" газетаси 2005 йил 5 ноябр. Сиддиқжон домла суҳбатидан, музей архивидан).

*Мади Махсум уч ўғил, тўрт қиз кўрган,
Фарзандларга бой бўлган.
Фарзандлар ҳам бир-бирига,
Меҳрибон ва "сой" бўлган.*

Тўртинчи авлод

*Энг каттаси Мадамин,
Кейингиси Зулайҳо,
Ҳумайро ва Хомида,
Солиҳа, Убайдулло,
Кичкина эркатои,
Мадиев Зикрулло.
Булар ҳам ўз йўлида,
Болаларга бой бўлган.
Болалар ҳам меҳрибон,
Бир-бирига "сой" бўлган.
Алгов-далгов замонда,
Сайрам деган томонда,
Мол-дунёни қолдириб.
Кўчган Тошкент томонга.

*Мадазим Махсумда ҳам
Фарзандлар ширин бўлган.
Чирогин ёқиб унинг,
Лутфулло, Муҳаммад,
Ирисмат қолган.*

*Лутфулла, Муҳаммад,
Тошкентда яшаган.
Ирисмат Сайрамда қолган.*

Мен ҳали тугилмасдан
 Мадамин бобом бўлган.
 Зулайҳо аммамиз ҳам,
 Ҳумайро аммамиз ҳам,
 Тошкентда яшаб қолгон.
 Ҳамида аммамиз Сайрамда,
 Солиҳа аммамиз Чимкентда бўлган.
 Убайдулла бобомиз,
Зикрулло отамиз Алимкентда
яшаб ўтишган.

Бешинчи авлод

Мадаминдан бош авлод,
 Насрулло бобо бўлган.
 Ҳар кимнинг юрагига,
 Қалбига даво бўлган.
 Меҳрибон бобо эди,
 Гўрлари нурга тўлсин.
 Ҳамма яхши амаллар,
 Савоблар унга бўлсин.
 Ундан кейин қиз авлод,
 Нуриддин кейингиси.
 Бу матросдан шеър ўрганиб,
 Юрар эди иниси.
 Журналист бўлатуриб,
 Шеър ёзиб юриб-юриб.
 "Комсомол"га ишига ўтди,
 Кейин "Партия"га кетди.
 Ҳалол меҳнат туфайли,
 "Обком партия" га бориб етди.
 Бўстонлиқ, Қўйи Чирчиқ,
 Туманларга бош бўлди.
 Кўп савобли ишларга,
 Ўзлари бош-қош бўлди.

Убайдулла отанинг,
 Ўғли Файзулла эди.
 Маҳаллада билимдон,
 Мағрур ва мулла эди.
 Касби пахтакор бўлди,

*Ҳар йили режа тўлди.
Айтганини қиларди.
Не қилишин биларди.*

*Абдужаббор укам ҳам,
Кўнгли кўп очиқ эди.
Меҳмондан хушнуд бўлиб,
Қўлида сочиқ эди.*

*Зериктирмас одамни,
Кўнглига йўл топарди.
Ками бўлса билдирмай,
Кулги билан ёпарди.*

*Раҳматилла инимиз,
Тадбиркор - ишбилармон.
Иқтисодий қийналсангиз,
Сизга бўлади дармон.*

*Кейингиси Исмоил,
Узун бўй, қора йигит.
Меҳнат қилиб чарчамас,
Ҳақиқий сара йигит.
Укаларига бош энди,
Эллик икки ёш энди.*

*Исроил исми билан,
Хуш қомат жисми билан.
Суҳбатни қиздирарди,
Бахслашини қисми билан.*

*Ғайбулла ҳисобчида,
Кам гап-у, кўп иш қилар.
Маслаҳат бериб турар,
Чунки у, кўп иш билар.*

*Мийиғида сал кулиб,
Ҳазиллашади Ғаффор,
Бу йигитда анча-мунча...
Йўқ жуда-жуда кўп гап бор.*

Зикрулланинг каттаси,

**Оти Абдулла эрур.
 Газетага муҳаррир,
 Қалбида доим ғурур.
 Бош эгмасдан ҳеч кимга,
 Ҳалол меҳнат қилади.
 Ёлгон гапирмас сира,
 Ўз ишини билади.
 Шеър ёзарди кўп-кўплаб,
 Ҳали ёзар қиссалар.
 Юсуф Сарём бобога,
 У ҳам кўшар ҳиссалар.**

*Кейинги Ҳамидулла,
 Дўрилаган зўр йигит.
 Мўйловлари ярашган,
 Қоши қора ҳур йигит.
 Йигирма олти ёшда,
 "Авария" олиб кетди.
 Қариндошлар кўнглига,
 Ҳурматин солиб кетди.*

*Ҳабибулла қайнаган,
 Қайнаб-қайнаб жайнаган.
 "Сигнал" деган заводда,
 Ишлаб -ишлаб тўймаган.
 Ахир завод таркалиб,
 Йўқ бўлиб кетди.
 Отасининг касбини олиб,
 У мироб булиб кетди.*

*Ҳалилулла мўйловли,
 Тўладан келган йигит.
 Қўй-қўзи, мол-дунёга,
 Ишқибоз бўлган йигит.
 Фарзандлари кўп унинг,
 Бир қиз-у, бешта йигит.
 Куну-тун "Колхида" да,
 Шунинг-чун ташир чигит.*

* * *

*Ўз рўзгорин ўзининг,
 Тебратгани маъқулда.*

*Мол топиб, дунё топиб,
Умр ўтар шу хилда...*

* * *

Юқоридаги ўқиганларингиз ҳали менга маълум эмасди. Менинг билганларим фақат: Юсуф Сарёмий деган шоир бобомиз бўлган экан. Унинг диний шеърлар ёзгани, бу революция даврига тўғри келмагани, шунинг учун танқидга учраганини билардик. Отамиз у ҳақда ким сўраса билмаймиз денглар, -дейишган бизга.

Мен бир неча марта боболаримиз ҳақида айтиб беришини отамдан сўраганимда:

- Катта бўлганингда айтиб бераман, -деганлар.

Кейинчалик ўқиш, иш деб умр ўтиб кетибди. Унинг устига "Пахта иши" деган офат келиб қолди. Раис амаким Насрулла ака қамалди. Укаси Нуриддин ака Қуйи Чирчиқ туманида "Райижроком" раиси эди. Қамалган раиснинг укаси деб ишдан олишди.

Насрулла акам қамокда касал бўлиб қолдилар. Суд охирига етмасданок Оққўрғон касалхонасида вафот этдилар. (25.05.1985йил).

Отам эса у кишини жуда яхши кўрардилар. Бу ўлим отамга қаттиқ таъсир қилди. Кейинчалик хасталаниб қолдилар. Бу даврда эса у кишига тарихни эслатишни лозим топмадим.

*Ўтди умр, кетди умр,
Қолмади эски томир.
Афсуф, афус, минг афсус.
Афсусларимни камир.*

*Ҳаёт шундай югурик,
Ўтиб-ўтиб кетаркан.
Омон бўлсанг бир куни,
Яра оғзи битаркан.*

*Ота ҳам йўқ, она ҳам,
Кимлар айтиб беради.
Боболарим тарихин,
Кимлар қайтиб беради.*

*Илу ўй билан, шу хаёл,
Жоним қийнаб боради.
Ечимини тополмай,
Қоним қайнаб боради.*

*Шундай қайнаб юрганда.
Бир китоб қўлга тушди.
Ул китобни ўқисам,
Қўйидаги сўзлар учди.*

Ўзбек Совет энциклопедияси 13-том, Тошкент - 1979 йилда нашрдан чиққан. Шу китобнинг 384-саҳифасида : Юсуф Сарёмий (тахаллуси; тўлиқ номи Юсуф мулла Абдушукур ўғли) [1840, Чимкент обл. Сарём (Сайрам) қишлоғи — 1912] — ўзбек шоири. Чимкент ва Бухорода таҳсил кўрган. Ғазал, мухаммас, мураббаъ, таржиъбанд, қитаъа ва бошқа жанрларда ижод қилган. Лирикасида ишқий тема, умр ва ҳаётнинг мазмуни ҳақидаги фикрлар етакчи ўринни эгаллайди. (“Тутуб”, “Эй дўст”, “Илож”, “Сўз”, “Соз” радифли ва бошқа ғазаллари).

Юсуф Сарёмий қатор сатирик ва юмористик асарлар яратган. Асарлари 1911-1916 йилларда босилган, баъзи баёзларда тарқоқ ҳолда учрайди. Унинг юмористик асарларида демократик кайфият кучли. Масалан, “Эчкигинам” мухаммаси услуби ва руҳига кўра Муқимий юморларига яқин турарди.

Шоирнинг кўплаб ғазаллари “Яли-яли” каби ўйноқи шеърлари ҳозир ҳам эл орасида машҳур. Юсуф Сарёмий асарлари “Баёзи Мавловий Юсуф Сарёмий” номи билан Тавалло томонидан нашр этилган(1914).

*(Ад. Ўзбек адабиёти, 4-т. 1-китоб. Т., 1960.
(Маълумот айнан келтирилди).*

*Бу китоб менинг яна,
Қонимни тоширдилар.
Боболаримга бўлган,
Меҳримни оширдилар.
Кун эмас, соат сайин,
Ненидир кутадирман.
Гўё лотереяга,
Машина ютадирман.*

Бир куни Ўзбекистон телевидениесининг 1-каналдан берилган бобом Юсуф Сарёмийнинг 150 йиллик юбилейига бағишланган кўрсатув бу учқунга куч-қувват берди. Лекин кимга мурожаат қилиш керак ? Телевидениегами, Сайрамга-ми? Сайрамга бўлса, кимга ? Алоқалар узилган, танишлар йўқ.

Ўзим туман газетаси муҳаррири бўлиб ишлаганим учун, Сайрамдаги туман газетаси муҳаррири номига хат ёздим. Минг марта раҳмат Юсуфжон акага, хатимга тезда жавоб олдим.

Салом Абдуллажон !

Сиздан хат олиб, танишганимдан бағоят хурсандман. Ҳамюртлигимиздан хабар топиб, яна севиндим. Боболар юрти Сайрамга бир келинг.

Биласизми, Юсуф Сарёмий ҳақида бизни устозимиз, хассос журналист Мираҳмад ака Мирхолдоров шугулланиб келади.

У киши Сайрамдаги Ленин номли колхозда ишлайди. Мен хатингизни унга кўрсатганимда қувониб олиб кетди ва Сизга ўзи жавоб ёзмоқчи, Сиз билан танишмоқчи бўлган эди..

Сизга салом билан Юсуфжон Сайдалиев.

Мен жуда хурсанд эдим. Ўзимни кўярга жой тополмай тонг оттирдим. Эртаси кун яна хат келди.

Ҳурматли Абдулла Мадиевга!

Ассалому-алайкум !

Хатингизни район муҳарриридан олиб, ўқиб хурсанд бўлдим. Сабаби мен бир неча йилдан бери Юсуф Сарёмий ижодини ўрганиб, ниҳоят 1991 йил октябр ойида 150 йиллик юбилейига шоирнинг авлодларидан излагандик. Тошкент универмагида бир набираси бор дейишган, одам юбордик. Олимлар, 1000 одам йиғилиб 150 йиллик юбилейини ўтказдик. Кичкина китобини чиқардик. Маҳаллий рассом ёрдамида кўрганлар сўзи . . . асосида расмини яраткиздик. Эсдаликлар уюштирдик. Қабрига мармартон ўрнатиб, шу ердаги вайрона бўлган масжид шоир номли маҳалла уйи қилинди. Ҳозир мадраса сифатида ёшлар ўқияпти. Мана бир газетани юбораяпман. Сиз Юсуф бобомиз авлодларини топишда, суратлари билан эсдаликларини топишда ёрдам берасиз деган умиддаман.

Мадимахсум авлодларини тўплаб, суратини уюштиришда ёрдамлашсангиз. Бу газетамизни ва музейимизни беаган бўларди.

Мен ўзим Сайрамликман, анча йил газетада ишлаб, сўнг хўжаликка ўтиб кетгандим. Ҳозир Она юртим Сайрамдаман. Бултур «Сайрам тарихи»ни чоп эттирдим.

Ҳамма дўстларга, Сайрамликларга мenden салом айтинг. Хайр деб :

Имзо Мираҳмад Мирхолдоров.

14.01.92 й.

Ўша телевизорда ҳам қатнашгандик. Келгуси юбилейларида Сизлар ҳам қатнашасизлар деган ниятдаман. Жавобингизни кутаман».

Ўртада хат алмашилди. Биз ҳақимизда Сайрамда чиқадиган газеталар аҳолига тушунтириш бердилар. Ниҳоят 160 йиллик юбилейига таклиф қилиндик.

ЮСУФ САРЁМИЙ
160 ЁШДА

Сайрамлик ўзбек адбётининг насабдор равишларидан бири Сайрамлик шоир Мулла Абдулқулов ўғли Юсуф Сарёмий (1840-1912) йилларини янгилашди. Адбётда жатта нуқбат билан қилди. Ўйин, фортепьяно, адабидару, навоиларни, шунинг билан, беҳад, ақоли, йўналиш, буюрди ва ҳаракатларини асослардан кўч қўлади. Ўз қўли билан шайларни ёзишди. Хўшхаҳия ва ҳақиқат, ўз даришнинг «руҳ» қаттиги бўлиб «тешиди». Сайрам, буюрди қиларидан ўқиди. Юсуф Сарёмий жуда кўп ишларни ақоли, тақаллар, нуқулмаслар, шунинг билан ва таркибидан таркиб қўлади.

Унинг сўзлари ва кўрсатишлари асослари билан бир қаторда ишларини Хўш, Ақоли, Ўқоли ва кўрсатишларини кўч қўлади. Юсуф Сарёмий Тошкент, Ўшқор, Хўш, ва Хўш шайларидан бири билан, сайрам қилди, ўқиди ва адаб билан шайлар билан дўстларидан, шайларини шайларидан кўрсатишди. Унинг тақалларидан қўлларини ўқиди. Сайрамлик Юсуф Сарёмийнинг ақолидан кўч қўлади. Сайрамлик Юсуф Сарёмийнинг ақолидан кўч қўлади. Сайрамлик Юсуф Сарёмийнинг ақолидан кўч қўлади.

Ҳар яхшилик тепаида

Мирхолдоров бош бўлсин.

Мираҳмад акага таъзим.

Арвоҳлари дуолардан шод бўлган,

Сайрам юрти ҳамиша обод бўлган,

Бу юртда боболарим мазори қолган,

Азиз авлиёларга таъзим.

Сайрам билан алоқамиз шундай бошланди. 2003 йил 24 майда Ю.Сарёмий номидаги 1-кўп соҳали ўрта гимназия мак-табининг 80 йиллик юбилеи бўлди. Унга ҳам таклиф қилишди. Мактаб директори Ба-ҳодир ака Нуралиев яна ўзлари телефон қилиб, тайинлаб таклиф қилдилар.

Сўзга чиқиб, шеър ўқидим :

САЙРАМ БУ

Тупроғида Авлиёлар ўсган юрт бу - Сайрам бу,
Ёмонларнинг йўлларини тўсган юрт бу - Сайрам бу.

Арслонбоб, Хўжа Аҳмад, Юсуф Сарём макони,
Санайверсам бармоқ етмас, чегарасиздир сони,
Ҳар бир қарич тупроғи Авлиёларнинг кони,
Тупроғида Авлиёлар ўсган юрт бу - Сайрам бу,
Ёмонларнинг йўлларини тўсган юрт бу - Сайрам бу.

Сайрам ота — сонсиз Боб, сонсиз ўтган Улуғлар,
Бундан чиққан ҳар фарзандни ҳамма жойда улуғлар,
Улуғларнинг Улуғларин Сайрам бугун улуғлар,
Тупроғида Авлиёлар ўсган юрт бу - Сайрам бу,
Ёмонларнинг йўлларини кесган юрт бу - Сайрам бу.

Ўн икки бор ёндирдилар, йўқ қилмоқчи бўлдилар,
Тупроғин — кул, дарахтларин чўғ қилмоқчи бўлдилар,
Бундан юлиб, ўз элини тўқ қилмоқчи бўлдилар,
Тупроғида Авлиёлар ўсган юрт бу - Сайрам бу,
Ёмонларнинг йўлларини кесган юрт бу - Сайрам бу.

Отларини ўзгартириб отин йўққа чиқарди,
Ҳар бандасин йўлин тўсиб ёқасидан сиқарди,
Лекин, содиқ фарзандлари омон—эсон чиқарди,
Тупроғида Авлиёлар ўсган юрт бу - Сайрам бу,
Ёмонларнинг йўлларини тўсган юрт бу - Сайрам бу.

Бошин қўшса тўрт йигитинг,
 шеърхонликка берилар.
 Меҳригиё қизларинг бор,
 латофатда тенги йўк,
 Она юртин сўрасангиз
 Сайрамликман" дер улар.
 Орзуларга ҳаёт берган
 оналарнинг макони,
 Маърифатда порлаб турган
 доноларнинг макони.
 Руҳи тетик, виждони пок,
 икки қўли кўксида,
 Меҳмон кутиб чарчамаган,
 хоналарнинг макони.
 Кулиб турган чехраларда
 Юсуф бобом нигоҳи
 У тирикдай, бошимизда
 шодон юрар арвохи.
 Бироқ ҳаёт мангу яшар,
 сиз-биз бормиз минг шукур,
 Ҳур инсонга доим кенгдир
 Аллоҳнинг даргоҳи.
 Шунданмикин, бу заминда оқибат бор
 ҳар доим
 Яшайверсин Эл қалбида
 Юсуф Сарём илоим.
 Минг ташаккур бизга қилган
 лутфу-эҳтиромингга
 Ҳар бирингга паноҳ бўлиб,
 асраб юрсин Худойим.

Мен ҳам шеър ўқидим:

СЕНГА ТАЛПИНАМАН ҚУЁШ

Сенга талпинаман куёш,
 Айт,
 Боболарим қандайлигини.
 Сенга талпинаман куёш,
 Айт,
 Оталарим қандайлигини.
 Ок, ятакда намоз ўқишган,

Тўртта чолнинг қанддайлигини.
 Сенга талпинаман куёш,
 Айт,
 Мен кўрмаган чевараларга,
 Менинг қандайлигимни.
 Боболардан яралган-
 Оппоқ,
 Гардсиз қанддайлигимни.

* * *

Армонларга ана шундай эришганман,
 Ана шундай тиришганман, тиришганман.
 Ҳаёт ўзи курашлардан қурилганмиш,
 Ният учун курашганман, курашганман.

Худо ўзи ўнгласа гар ҳеч нарсамас,
 Ўралашиб-қуралашиб келиб қолар.
 Келганига ўнг қараган йигит киши,
 Оллоҳ берган насибасин олиб қолар.
 Оллоҳ берган насибани олиб-олиб,
 Иккиси кам олтмиш ёшга кириб қолиб,
 Юрагимда борин Сизга тўкиб солиб,
 Айтиб-айтиб, бироз таскин, ором олдим.
 Энди қолган авлодларни таништирай,
 Сергапликни, ваъзхонликни йиғиштирай...

Олтинчи авлод

Насруллонинг ўғлидир,
 Зиёд, Акмал, Маъруфжон.
 Нуриддиннинг ўғлидир,
 Муҳиддин, Сайфиддинжон.

Файзулланинг болалари,
 Мулла Муҳаммад қори,
 Мулла Абдусаттор ҳам
 Ҳикмат, Неъматилла,
 Иззатилла, Сайфулла.
 Оғзидан тушмагай ҳеч,
 Ло-Илоҳа Иллолло!

Раҳматилланики Нодир,
Ҳар қандай ишга қодир.

Исмоилнинг фарзанди
Камол ва Зиёвиддин.

Исроилнинг фарзанди
Иброҳим қалови дин

Ғайбуллоники эса,
Баҳром ва Шаҳром эрур
Бу дунёнинг захмату
Завқи-роҳатин сурур.
Ғаффорнинг Баҳодиру,
Бахтиёрлари бордир.
Уларга ҳамиша бахт
Ҳамиша омад ёрдир.

Абдуҷабборнинг Мурод,
Ғайрат, Фарҳодлари бор.
Худодан сўрагани
Ниятлари ҳам бисер.

Ҳамидулланинг мўмин,
Исматилласи бордир.
Худо хоҳласа унга,
Катта бахт, омад ёрдир.

Абдулланинг тиллоси,
Асатилла, Лазиздир.
Ҳар иккиси ҳам дўхтир,
Иккиси ҳам азиздир.

Еттинчи авлод

Асат олтинчи ота,
Самир еттинчи бўлар.
Дунёда ҳамма ота,
Ўғлининг бахтин тилар.

Лазиз ўғли Рустам ҳам,
Еттинчи ота бўлар.
Насиб этса чеваралар,
Етти отасин билар.

Ҳабибуллонинг Бекзод,
Азизу, Шерзоди бор.
Уларнинг бир кун келиб
Бахти бўлади бисер.

Ҳалилуллонинг Ҳасан,
Умирзок., Отабегу,
Ойбек, Сафарбеклари,
Ойдин йўл кутиб турар,
Ойдин келажаклари.

Юзга яқин от атаб,
Айтдим билганларимни.
Имкон қадар тушурдим,
Қўлдан келганларини.
Ками учун кечирим,
Сўраб Сизга айтаман.
Кимдир давом эттирса
Шу кун яна қайтаман.

Чеварами, бегона...
Бир кун албат келажак.
Шажаранинг давомин
Энди улар келажак...

(2006 йил 20 январ, жума -
2006 йил 3 февраль, жума.)

КИЧИК ШАЖАРА

Биринчи авлод — Мулла Абдушкур

Иккинчи авлод — Мулла Мамаюсуф Сарёмий

Учинчи авлод — Маъди Махсум

Тўртинчи авлод — Зикрулла

Бешинчи авлод —

Абдулла

Олтинчи авлод — Асатилла

Лазиз

Еттинчи авлод — Самир

Рустамбек.

ЎСКАННИНГ БАХТИ

Поэма

Академик шоир Ғафур Ғуломнинг
"КЎКАН" поэмасига ўхшатма

ЎСКАН ФЕРМЕР

1991 йил,
Августнинг сўнгги куни . . .
Олий Кенгаш сессиясида
Юртбошим,
Эълон қилди Мустақилликни.
Зал жим - жит,
 Ҳар бир қалбга
 Кириб борар бу садо.
Етмиш тўрт йил
 Эшитмаган бу сўзни,
Вужуд англади.

Тўсатдан
 Денгиздай қалқди оломон,
Янгради карсаклар,
 Ҳамма турди ўрнидан.
Зал қалқир эди,
 Гўё бино ҳам
Денгизда сузиб борар эди
 Кема сузгандай.
Кимдир йиғлар,
 Кимдир куларди,
Шу "сўз" замирида нелар борлигин
Улар биларди.
"1991 йил 1 сентябр -
 Мустақиллик куни
Дам олиш куни" деб эълон қилинди.
Эркин нафас олиш,
 Эркин яшашнинг
Лаззати шу кундан билинди.

Тузиб олдиндан
 Якунида не бўлишин
 билишинг керак.
 Алҳазар, алҳазар
 Бу қандайин ҳол
 Кузда не бўлишин билиб ўтирсанг.
 Фойдами - зарарми чўтга солиб
 Шуни ўйласанг, юрсанг ҳам турсанг.
 Узоқ ўйга толди
 Ўскан бечора.
 Олсинми, олмасинми,
 Эллик гектар ер ?!
 Таваккал қил Ўскан
 Болаларинг учун,
 Қариганда фермер бўлиб кўр.
 У ариза ёзди ҳайъат номига,
 Аризага қўшди борини
 Кўтарилди балли
 Ютиб олди
 Ернинг норини.

* * *

Кўкламдан бошлади ишини
 Буғдойининг дорисин берди.
 Ҳандақ қазиб, гўнг чиқариб
 Айлантриб четанин терди.
 Пахтасининг ерин текислаб,
 Ишлов берди ернинг ўзига.
 Маромига етганда иссиқ
 Чигитини экди.
 Қулоқ солмас
 ҳеч ким сўзига.
 Эркин эди, эркин куш каби
 Учар эди ўз даласида
 Меҳрин берар, қалбини берар
 Ахир у ҳам ўз боласида.
 Ўскан қанча меҳнат қилмасин
 Чарчаганин мутлоқ билмасди.
 Ҳар кун дала бошида эди
 Бир соат ҳам уйда қолмасди.

* * *

Буғдой пишди

Ўрмоқлик керак
 Давлатга режасин
 Бермоқлик керак
 Тутуни буркираб
 Комбайн келди
 Шийпонда ўтирган
 Ўскан ҳам билди.
 "Бисмиллоҳ" деб ўриш бошланди
 Буғдойзорга юриш бошланди.
 Ўриб ҳали ярмин бўлмаган
 Тўкиш учун прицеп қолмаган.
 Комбайнчига чой қуйиб Ўскан,
 Суҳбат қилиб ўтирар экан,
 Катта ўғли ҳовлиқиб келди.
 Режа бажарганин ўшанда билди.
 Қолганини қайга ортамыз,
 Бу буғдойни қандай тортамыз ?
 Ўскан уйи буғдойга тўлди,
 Ярми ортиб сиғмай ҳам қолди.
 Ўзида йўқ хурсанд бу Ўскан,
 Бу ёғини не қилар экан ?

* * *

Элнинг элагиди
 эланди Ўскан,
 Ширин режаларга
 беланди Ўскан.
 Бизнес режасини ўйлаб бўлмасдан,
 Ҳали ҳаёл суриб толмасдан,
 Фуқаролар йиғини раиси
 Участка нозири билан келишди.
 - Режани бажарибсиз
 Биринчи йилдан
 Сизни кутлагани келдик иккимиз.
 Лекин,
 Худуд режаси бажарилмаган
 Шунга топширасиз
 Буғдой ярмисин !
 Ўскан ҳайрон бўлди,
 Бу не дегани,
 Қолганлар ҳам қаттиқ
 Ишласин эди.

- Топширмайман.
 Аъзоларга бўлиб бераман,
 Бу ёғи ихтиёр меники, - деди.
 Қонун бор,
 қоида бор,
 ҳаммамиз учун,
 Кимнингдир ҳисобига
 топшириш нечун ?
 Унда колхоз бўлиб
 қолавер эди,
 Ҳамма бугдойингни
 олавер эди.
 Қизик,
 Замон ўзгарса ҳам
 Булар ўзгармас.
 Қўйинг мени қийнаманг,
 Йиғин раиси, ҳурматли нозир.
 Ўроқда йўқ, мошоқда йўқ
 хирмонда ҳозир.
 Ўскан не қилишин
 билмайин қолди.
 Кейин қўл телефонини олди.
 Ҳокимнинг рақамини
 топди - ю, терди.
 Тушунтирди ҳокимга борин,
 Раис билан ҳурматли нозир,
 Тингламаганин
 Ўсканнинг зорин.
 Ҳоким эса эшитди борин,
 Ўскан очиларди
 гапирган сарин.
 - Қани,
 телефонни беринг-чи, - деди
 Телефонда раис
 кўп дакки еди.
 "Ишламаганларнинг этагин
 ёпишинг учун
 Сохта ҳурмат
 топишинг учун,
 Унинг меҳнатини
 бўлмоқчимисан ?
 Шундан

обрў топиб
қолмоқчимисан ?

Тизимни бузмагин,
гар бузар бўлсанг
Қонун олдида
жавоб берасан ?! "
Шундан кейин раис нозири билан
чиқиб кетишди.
Кўчада бурқсиратиб
папиросин чекишди.
Ўскан буғдойини халқига тарқатиб
ниятига етишди.

* * *

Буғдойдан бўшаган ерларни
Текислаб нотекис қирларни
Ҳайдатиб ташлади.
Бир қисмин маҳалладаги
Одамларга бўлиб
бера бошлади.
Кимдир мош, кимдир фасол,
Картошка, сабзи экишди.
Кузда 40 - 50 қопдан
ҳосил йиғиб олишди.
Қишда 1 қоп мош сотса
100- 150 минг сўм бўлар экан.
Бир ҳафталик ҳаражатин кўтарар экан.
Бир йилда 52 ҳафта бўлса
50 қоп моши етар экан ҳаражатиغا.
Қолганлари кирар экан
Оила даромадига.
Ҳисоб -китоб қилиб
Кўрган одамлар
Янаги йил кўкламдан
Ўсканда ишлашга ариза беришди.
Шундай қилиб
Ўскан фермер иши юришди.
Боғчани таъмирлаб берди,
йўлни ямади.
Сув тортиб келди
нақд ярим километрдан.
Кўчаларда электр чироғи ёнди

Ўскан бу ишларни қиларди ҳоким номидан.
 Маҳалла гуллади,
 Тўйлар гуриллар
 Тўйларнинг тўрида
 Ўскан дўриллар.

ЎСКАН ТАДБИРКОР

Ўскан ҳисоб-китоб қилиб кўрди
 Ҳисобида анча пули бор.
 Бу пулларнинг бекор турмасдан
 Ишлатишнинг йўли бор.
 Фермерлик ўз йўлига
 Катта ўғли қилади.
 Техникаси етарли
 Ҳаммасини билади.
 Энди кичик ўғлига
 Куёвига иш керак
 Етилиб қолган эди
 Далага эккан терак.
 Пиларама олайн
 Эшик - ойна қилишсин
 Пул топишнинг йўлларин
 Бироз билиб олишсин.
 Бу ишни ўзлаштириб
 Анча даромад қилди.
 Ҳисобда пул кўпайиб
 Анча буромад қилди.
 * * *

Кичикрок ферма курди
 Зотдор моллардан олди
 Суту -қаймоқ кўпайиб
 Уйига сиғмай қолли.
 Шунда кичик цех очиб
 Пишлоқ ишлаб чиқарди
 Пишлоғини боғча -ю,
 Бозорларда сотарди.
 - Кимники, - дер пишлоқни
 Ўсканникин оламиз.
 Илгари еб кўрганмиз
 Сифатини биламиз.
 Шундай қилиб Ўсканнинг

Иши юришиб кетди
Тадбиркорлик ишига
Дилдан киришиб кетди.

* * *

Бугун эрта тонгданок
Ўскан боғда юрибди.
Ҳар дарахт қаршисида
Ўйчан хаёл сурибди.
Бири - биридан гўзал
Шафтоли, олча гули.
Қаердадир сайрарди
Табиатнинг булбули.
Асалари ғувиллаб
Гулдан - гулга ўтарди
Гулидан асал қилиб
Ўсканбойга тутарди.
Ўсканбой бу асалнинг
Софлигин сақлар эди
Шартнома қилганларнинг
Ишончин оқлар эди.
Энди унинг нияти
Мевадан сок олишдир
Ҳосили етишгунча
Кичкина цех қилишдир.
Ахтариб юрди доим
Реклама - эълонларни
Газетдан топиб олди
Ярмарка томонларни
Бориб кўрса кўнглидан
Излагани бор экан
Улар ҳам Ўсканлардай
Мижозларга зор экан.
Шундан бошлаб Ўсканнинг
Меваси сок бўлибди
Қилган ишидан энди
Унинг кўнгли тўлибди.

Дўппини ечиб Ўскан,
Режа қилди ишини.
Қоғозга чизиб чиқди,
Бир кунлик юмушини.

- Энди "офис"га бориб,
 "Интернет"га кирайин.
 Белоруслик дўстимдан
 Бир трактор сўрайин.
 "Интернет"ни ёқди -ю
 Чакнаб кетди кўзлари.
 Хитойдан хат келибди
 Келишармиш ўзлари.
 Энди бекор бўлмайди,
 Ишчилари қишлари.
 Ўсканбойнинг яна ҳам,
 Юришади ишлари.
 Уларнинг ёзишича
 Тадбиркорлар келмоқчи.
 Ерга калампир экиб
 Инвестор бўб қолмоқчи.
 Японлар ваъда берган
 Жун цехи ҳал бўлибди.
 Цехни ўрнатадиган
 Иморати қолибди.
 Иморат ҳам ҳал бўлган
 Таъмирлаб битирамиз.
 "Ўскан" эмблемали
 Кийим ҳам тиктирамиз.
 Шундай қилиб Ўсканбой
 Тадбиркор бўлиб қопти
 Мустақиллик туфайли
 Меҳнатидан бахт топди.
 Энди завод қураармиш
 Пахтасин ишлайдиган
 Замони келган эмиш
 Ишлаган тишлайдиган.

26 декабр 2010 йил.

ТҶҢРТИКЛАР

Суйдим сени суйуклигим деб,
Куйдирганда куйиклигим деб,
Чироғимни ёқиб қолгувчи,
Буюклардан буюклигим деб.

Отанг омон бўлса отда юрасан,
Онанг омон бўлса ёдда юрасан.
Ҳар иккисин йўқотиб қўйсанг,
Энди пешонангдан кўрасан.

Ҳаёт ўтар экан,
Дунё кетар экан,
Яхшидир-ёмондир бориға,
Якун этар экан. . .

Юраклар дарчасин очмоғим лозим,
Шеърларим барчасин сочмоғим лозим.
Йўлакча туфайли йўлга интилдим,
Кор этмас бу йўлда қишу-аёзинг.

Ташна юракларга зилол бўлолсам,
Қоронғи кечада ҳилол бўлолсам.
Орзу ушалса-ю, халқ хизматида,
Майлийди,
Бир парча ўт бўлиб,
мен ял-ял ёнсам.

Инсон ўзи ҳар бир нарсага ,
Зеб беради, ясантиради.
Инсонни-чи?
Инсонни меҳнат,
Абадийга яшартиради.

Туядами, биядами барака,

Худо билади.
Ҳар иккисидан сут соғиб олиб,
Бири қимиз, бири қимрон қилади.

Гугурт чақилса ҳам оловга ўхшар,
Баъзан ширин шавла паловга ўхшар.
Бир онадан туғилса ҳам болалар,
Бири “денгиз”, бири “олов”га ўхшар.

Абдулла МАЪДИЕВ
ВАТАН ШИРИН
шеърлар, достон, поэма

Матн терувчи ва саҳифаловчи:

Абдулҳамид Мусоқов

Нашриёт лицензияси № АІ 170. 23.12.2009

Нашриёт манзили: Тошкент. А.Темур кўчаси, 19 -
 уй. Босишга 2015 йил 7 июнда рухсат этилди.

Офсет қоғози. Бичими 60x84^{1/16}.

Times гарнитурасида офсет усулида босилди.

Шартли босма табағи 10.

Нашр табағи 10,75. Адади 1000 нусха.

Буюртма № 29

«Munis design group» МЧЖ босмахонаси.
 100170, Тошкент ш., Дўрмон йўли кўчаси, 25-уй.

